

Razvojna nit dolga 60 let

»V dobi kratke pol ure je lahko sleherni mariborski abonent brez razburjenja in godrnjanja navil svojega tovariša, ki se mu je s čistim glasom odzval. Še predno je bila vključitev perfektna, so se pričeli javljati nestrpni izkoriščevalci epohalne naprave. V kontrolnih lučkah je bliskalo, vključevalci so potrkali, zvočec je napovedal napa-ke, signalizator pa je brnel v enakomernem tempu.«

Tako so zapisali leta 1929 v »Mariborskem Večerniku Jutra« po »slovesnosti brez primere«, ki so jo priredili ob vključitvi Siemensove avtomatske telefonske centrale za 500 naročnikov.

Kaj šele naj zapišemo danes!

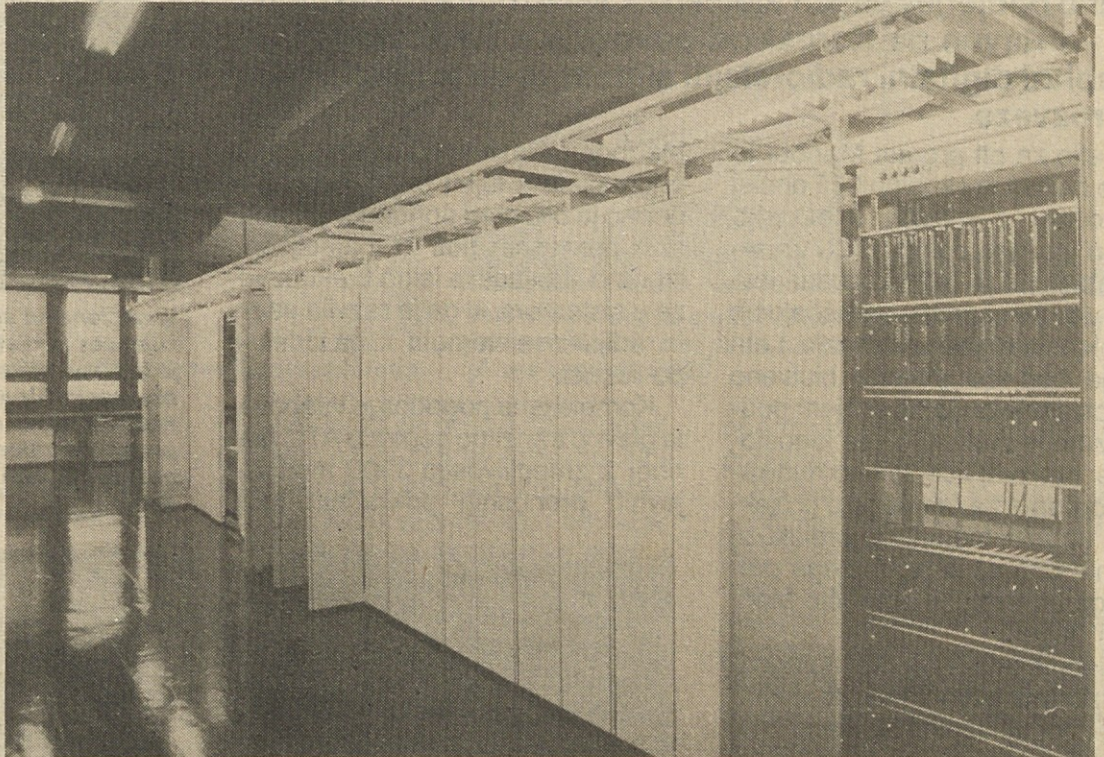
Začnimo takole: podobno kot slovenski jezik se je v minulih šestdesetih letih tudi telefonija otresla nekdanje okornosti. In še zdaleč ne samo to. Na vsem planetu postaja teleinformatika, ki združuje telekomunikacije in računalništvo, odločilni dejavnik pospeševanja gospodarske, družbene in kulturne rasti.

Za marsikoga kar pre- naglo se uresničujejo do- včerajšnje futuristične vizije o integriranih storitvah — ISDN, informa- cijski družbi in podob- nem.

V Podjetju za ptt pro- met Maribor pa so se nedvomno pravočasno zavedli utripa novega časa.

Kazimir Mohar

ISKRA

V Mariboru so prvo Siemensovo avtomatsko telefonsko centralo vključili že leta 1929. Po natanko šestih desetletjih se je ugledni zahodnonemški proizvajalec vrnil v družbi z Iskro.

Odprtje glavne digitalne telefonske centrale EWSD v stavbi PTT Ravne na Koroškem. Krstna zveza je bila vzpostavljena z Vučićem Čagorovičem, predsednikom poslovnega odbora Skupnosti JPTT.

Razcvet digitalne telefonije v Mariboru in na Ravnah

V nedeljo, 22. oktobra 1989, so vključili v promet glavno medkrajevno centralo v Mariboru in kombinirano medkrajevno in lokalno centralo na Ravnah. Obe sta zgrajeni v naj-sodobnejšem digitalnem sistemu EWSD, ki ga proizvaja mešano podjetje Iskre in Siemens. Novo omrežno skupino 0602 — Ravne na Koroškem povezuje z Mariborom 140-megabitni digitalni radiorelejni sistem, ki ga je dobila Iskra Elektrozveze.

Podjetje za ptt promet Maribor je celotno omrežno skupino 062 doslej obvladovalo z glavno telefonsko centralo tipa Metaconta 10 CN v analogni tehniki, ki je bila vključena leta 1985, vendar spričo naraščajočih potreb kmalu ni več zadoščala. Leta 1986 je podjetje sklenilo bistveno posodobiti telefonijo na svojem področju, zato je zaprosilo vse jugoslovanske proizvajalce telekomunikacijske opreme za ponudbe o projek-tiranju, dobavi, montaži in preizkusu digitalnih central in digitalnega prenosnega sistema za območje Maribora in Raven.

Naslednje leto je bila kot najugodnejša izbrana Iskra Telekom iz Kranja, ki je ponudila plod lastnega znanja —najsodobnejšo digitalno centralo SI 2000, za obe glavni centrali

Maribor in Ravne pa sistem, ki ga je pripravljala s tujim partnerjem. Podobno je bila med ponudniki telefonskih prenosnih poti za najboljšega izbrana ljubljanska Iskra Elektrozveze s sistemom, ki ga je razvila sama in radijskim sistemom, ki ga izdeluje po licenci.

Kompleksna pogodba je vsebovala glavno tranzitno centralo ATC Maribor z zmogljivostjo 3900 medkrajevnih prenosnih priključnih točk,

Tradicionalno srečanje delavcev in upokojencev Podjetja za ptt promet Maribor je bilo zaradi velikih pridobitev še posebej veselo. Slavnostni govornik je bil Stanislav Brglez, direktor Podjetja za ptt promet Maribor (na sliki), zbrane pa sta pozdravila tudi Franc Šifkovič in Miloš Mitič.

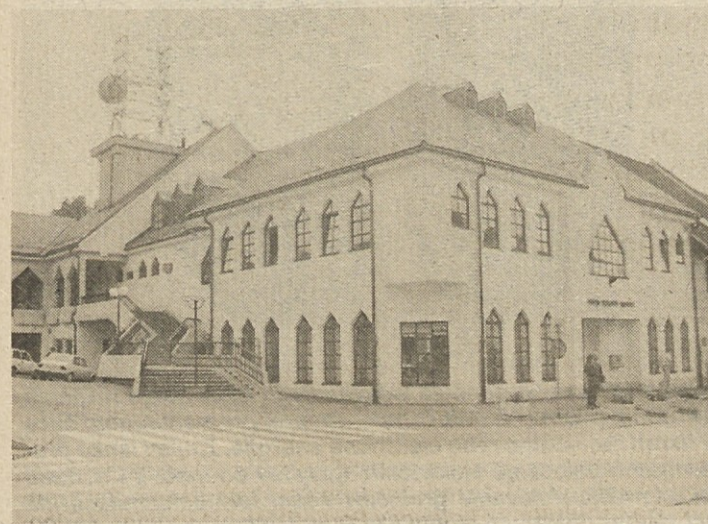

Navzoči so bili znani gostje: Slavko Soršak, član predsedstva CK ZKS, predsednik republiškega komiteja za promet in zveze, Miloš Mitič, predsednik poslovodnega odbora ZO PTT Slovenije s sodelavci, Franc Šifkovič, predsednik poslovodnega odbora SOZD Iskra s sodelavci, predstavniki Siemens, skupnosti JPTT, jugoslovanskih ptt organizacij in mnogi drugi.

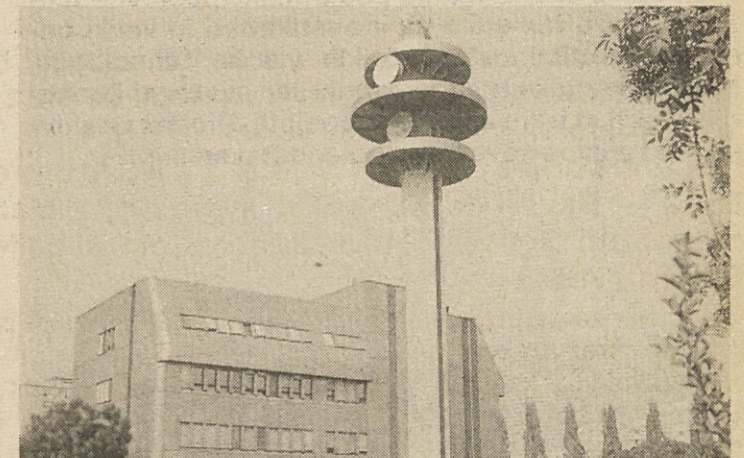
glavno ATC Ravne z zmogljivostjo 4000 naročniških priključkov in 720 prenosniških priključnih točk, rajonsko ATC Maribor-2 z zmogljivostjo 2000 naročniških priključkov in 240 prenosnikov, digitalni radijski sistem z zmogljivostjo 1920 spojnih poti ter multipleksno in linijsko opremo za

vse večje število relacij med obstoječimi in novimi telefonskimi centralami.

Podpis pogodbe je bil seveda le prvi korak k digitalizaciji telefonskega omrežja v severovzhodni Sloveniji. Med Podjetjem za ptt promet Maribor in Iskro je bilo vzpostavljeno

Nova pošta Ravne na Koroškem velja za eno najlepših v Sloveniji.

Telekomunikacijski center v Mariboru je bil doslej znan po svojem »minaretu«, zdaj pa bo njegov sloves krepila tudi moderna glavna centrala EWSD.

dolgoročno strokovno sodelovanje pri realizaciji dogovorjenih obveznosti, ki je zahtevalo kar največje angažiranje. Zavzetost obeh partnerjev je obrodila sadove, saj so bile naloge uresničene v predvidenih dveh letih.

Po prvi centrali v Domžalah je bila v relativno kratkem času vključena v Mariboru druga, na Ravnah pa že tretja centrala sistema EWSD v Jugoslaviji. Prvič pri nas je v tem sistemu vpeljana signalizacija po skupnem signalnem kanalu —tako imenovana signalizacija št. 7. Montažo in preizkus so opravili domači strokovnjaki ob pomoči inštruktorja iz Siemens. Namen je bil predan tudi 140-megabitni radiorelejni prenos na relaciji Ravne—Maribor, ki ga je instalirala Iskra Elektrozveze v licenčnem sistemu SEL. Nova omrežna skupina 0602, ki se je izdvojila iz skupine 062, bo pokrivala območje vseh štirih občin koroške regije —Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec. Za nameček pa so na pošti v Mariboru odprli še svoj računalniški center, ki bo deloval v sestavi informacijskega sistema Združenih organizacij PTT Slovenije. Opremljen je z računalniško opremo Delta 8000, ki jo je dobavila in montirala Iskra Delta.

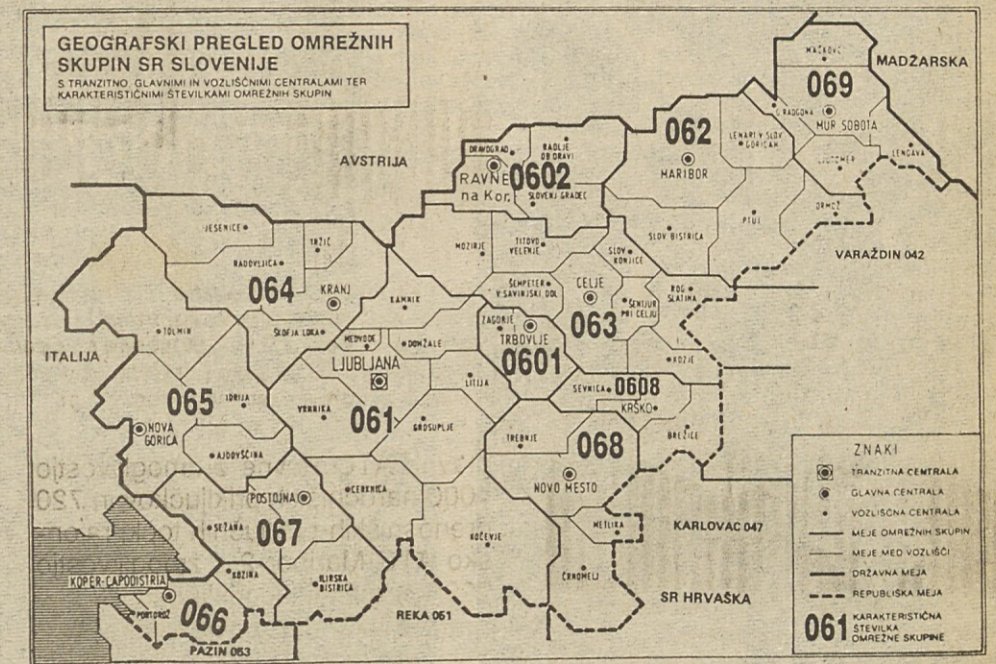
Z novimi digitalnimi centralami se bo povečalo število možnih naročnikov (17,4 telefona na 100 prebivalcev) in hkrati medkrajevnih pogovo-

rov, kar je bil že precej časa pereč problem na celotnem območju. Nova oprema bo olajšala tudi delo delavcev ptt pri vzdrževanju omrežja, saj so digitalne centrale in spojne poti kontrolirane z enega mesta. Digitalizacija telefonskega omrežja prinaša tudi druge prednosti, kot so prihranek pri energiji in prostoru, hitrejše in bolj kakovostno vzpostavljanje zvez, dolga življenjska doba central itd. Izbrana digitalna sistema —EWSD in SI 2000 — sta grajena po najsodobnejših načelih distribuiranega krmiljenja, kar ju varuje pred

popolnimi izpadi in zagotavlja neprekinjeno delovanje.

Pridobitve, ki so investitorje stale približno 8 milijonov DEM ali 184 milijard dinarjev, torej pomenijo ogromen napredek za telefonijo na Stajerskem. Bistveno so povečane zmogljivosti medkrajevnih central in to v najnovejši digitalni tehniki. Odprta so vrata v jugoslovansko in svetovno omrežje, hkrati pa vzpostavljena možnost za povečanje lokalnih zmogljivosti, torej za nadaljnji hiter razvoj.

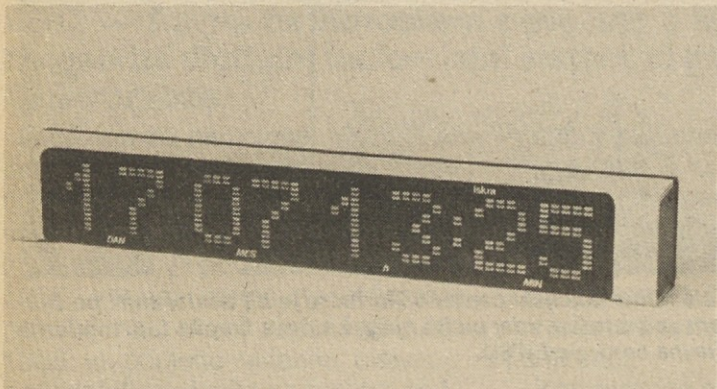
Kazimir Mohar, foto Dean Dubokovič

Geografski pregled omrežnih skupin SR Slovenije

Tovarna mehanizmov se odpira v svet-

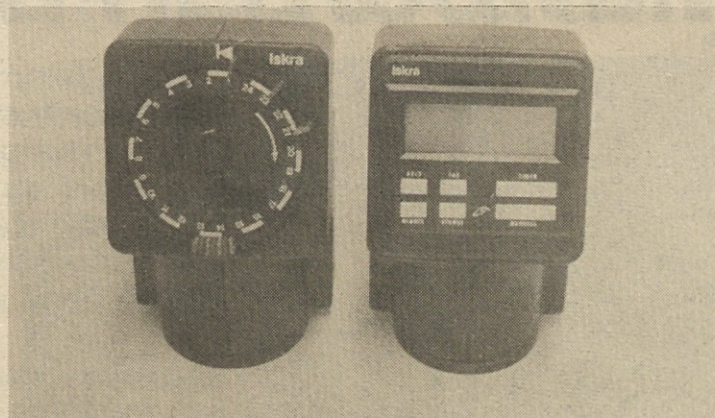
Pomemben sestavni del gospodarske preobrazbe v Evropi je spreminjanje podjetniške poslovne filozofije, ki bo temeljilo na inovativnosti in veliki poslovni fleksibilnosti, izdelkih visoke tehnologije, medpodjetniškem sodelovanju ter svetovni konkurenčnosti in tržni usmeritvi podjetij. Proces poslovne preobrazbe seveda ne bo enostaven in hiter.

Datumska ura TDC je mikroprocesorsko zasnovan časovni sistem za prikazovanje časa in datuma. Ura ustreza za uporabo v javnih prostorih, kjer je potrebna informacija o tekočem času in datumu. Tovarna mehanizmov izdeluje enostranske in dvostranske datumske ure ter relejne ure za priključitev na matične ure. Poleg omenjenih izvedb lahko izdelajo tudi ure, ki vsako minuto izpišejo določeno besedilo po želji naročnika. Nove datumske ure TDC odlikujejo: majhna poraba, majhen pogrešek, rezervni tek ob izpadu električne energije, avtomatični preklon na zimski, oz. letni čas ter na prestopno leto.

Obiskali smo Iskrino Tovarno mehanizmov v Lipnici, ki tudi letos dosega uspešne poslovne

rezultate. Direktor TOZD Damijan Hafner nam je nanizal naslednje spodbudne podatke: »V

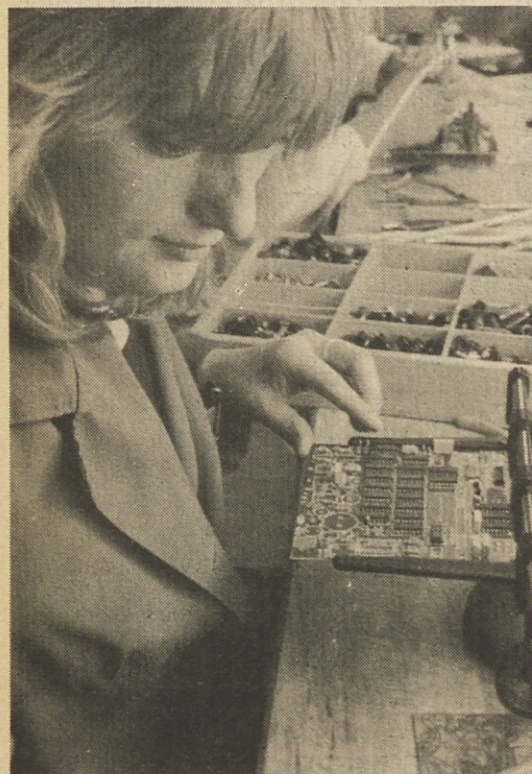
Programske ure omogočajo vkapljanje in izkapljanje različnih električnih naprav ob določenem, vnaprej programiranem času ter hkrati racionalno rabo električne energije. Z njimi lahko programiramo delovanje električnih aparatov do moči 3 kW. Tako lahko krmilijo delovanje grelnikov vode, termoakumulacijskih peči, peči za centralno ogrevanje, klimatskih naprav in podobno. Uporabite jo lahko tudi za vklop radijskega ali TV sprejemnika, luči, osvetlitve akvarija, reklamnih napisov... Iskra v Lipnici izdeluje mehanske programske ure (dnevne in tedenske), v zadnjem času pa tudi kvarčne digitalne programske ure. Nova elektronska digitalna programska ura HP-1D je sodobna električna naprava, krmiljena z mikroprocesorsko zasnovanim časovnim modulom. Uro uporabljamo kot časovni sistem z možnostjo programiranja na eno minuto natančno. Časovni modul omogoča štiri različne načine programiranja vklopov, oz. izklopov (posamezni dnevi, delavniki, delavniki in nedelja, nedelja in sobota). Nastavimo lahko šest vklopov in izklopov električne naprave, ki je priključena na programsko uro.

radovljiški občini se Tovarna mehanizmov poleg Elana uvršča med največje izvoznike.

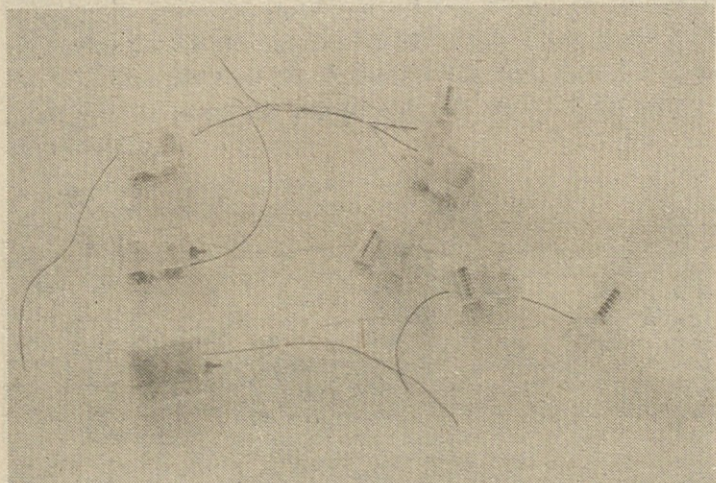
Letošnji plan izvoza je preseglja že za 60%. Vrednost izvoza v devetih mesecih je 2,3 milijona USD, ob koncu leta naj bi izvoz znašal 3 milijone USD. Ker 95% izvoza je namenjenih na konvertibilni trg. Stopnja pokrivanja uvoza z izvozom je 1 : 3.

Plan skupne proizvodnje je Tovarna mehanizmov preseglja za 19%. Vrednost proizvodnje v devetih mesecih znaša skoraj 60 milijard dinarjev.

Dobro polovico proizvodnje izvozimo, vsak nov izdelek je tako zasnovan, da ga lahko prodajamo tudi v tujini. Fizični obseg proizvodnje je letos večji za 5%. Kljub večjemu obsegu proizvodnje se zaloge niso povečale, saj imajo se dovolj naročil. Na ekonomsko uspešnost pomembno vplivajo tudi kratki dobavni roki in hitro prilagajanje spremembam na trgu. Za to pa je potrebno tudi znanje in spodbujanje delavcev za dodatni študij. Med 330 delavci v Tovarni mehanizmov jih ima 16 visoko ali višjo izobrazbo, 58 srednjo, 95 VK, 12 KV in 128 PK.«

PRIPRAVLJENI NA IZZIV EVROPE

Miniaturni časovni števeci so izdelani za montažo na tiskano vezje ali za vgradnjo v ohišje. Števeci za montažo na tiskano vezje so prilagojeni za avtomatično spajkanje in so vodotesni. So tudi neobčutljivi za zunanja magnetna polja. Časovne števec uporabljamo za ugotavljanje obratovalnega časa različnih strojev in naprav. Števec priključimo vzporedno s tokokrogom in obratujejo samo, kadar je naprava vklopljena. V miniaturni izvedbi izdelujejo tudi impulzne števec, ki se uporabljajo za štetje impulzov, oz. taktov pri različnih napravah, kot je npr. štetje kopij pri kopirnih strojih.

Vlaganje v razvoj je zahteva trga

K dobrim poslovnim rezultatom prispevajo tudi sodobni izdelki, ki so prilagojeni zahtevam razvite Evrope, npr. SEZAM, datumska ura TDC, mehanska in elektronska digitalna programska ura. Začela se je tudi poskusna proizvodnja novih mini impulznih in časovnih števecov. Iskra v Lipnici nenehno širi svoj program. Tako je prva v Jugoslaviji začela izdelovati tudi kvarčne budilke, hkrati je tudi edini domači proizvajalec kvarčnih urnih mehanizmov. Vsak izdelek se mora na trgu izkazati kot nov, sodoben, funkcionalen, kakovosten, izdelan po svetovnih cenah in v predpisanih rokih.

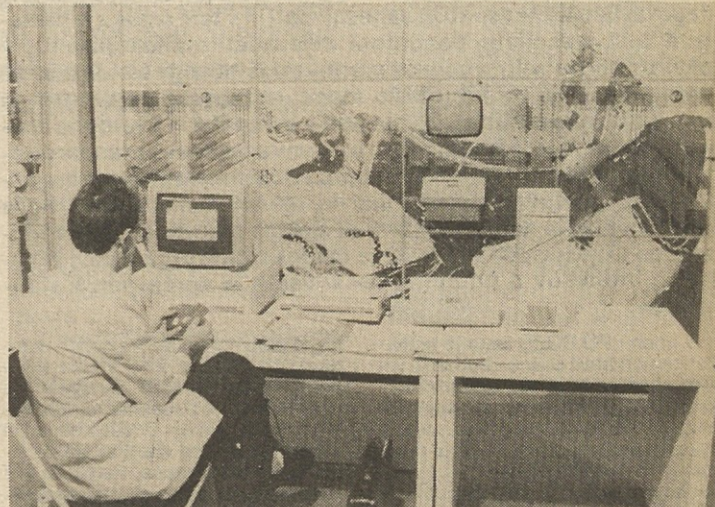
V razvojnem oddelku pripravljajo izboljšano izvedbo nadzornega sistema SEZAM 3, ki bo v povezavi z osebnim računalnikom omogočal nadzor in obdelavo podatkov tudi v večjih organizacijah. Nekaj izboljšav so uvedli tudi v proizvodnji impulznih števecov, ki je namenjena predvsem za izvoz.

Tako intenzivna razvojna dejavnost je seveda povezana tudi s težavami. Podobno kot v drugih tovarnah tudi v Mehanizmih nimajo dovolj denarja za nakup drage razvojne opreme. Tako imajo najnujnejšo opremo za računalniško konstruiranje, za uvajanje sodobnih elektronskih iz-

delkov pa bi morali dokupiti še vrhunsko merilno opremo. Za tehnološko zahtevno proizvodnjo novih sistemov SEZAM 3 bodo do konca leta nekoliko povečali proizvodne prostore.

Usmerjenost v visoko tehnologijo

Tovarna mehanizmov je tradicijo na področju urnega programa in raznih mehanizmov znala vpeti v številne nove izdelke, oplemenitene z elektroniko. Nove tehnologije so v zadnjih letih povsem spremenile tudi proiz-

Zaradi večjih zahtev trga so se v Mehanizmih odločili za razvoj novega nadzornega sistema SEZAM 3, ki temelji na 16-bitnem procesorju. SEZAM 3 bo omogočil uporabo večjega števila identifikacijskih kartic, hitrejši dostop do podatkov, obdelavo večjega števila podatkov, večje razdalje med napravami v sistemu in prijetnejše delo z napravami. Posnetek smo napravili na letošnjem sejmu Sodobna elektronika v Ljubljani, kjer je bila predstavljena celovita ponudba sistemov za distribucijo časa. (Foto: A. Boc)

vodnjo mehanizmov, vse več je izdelkov v elektronski izvedbi. Uspešna razvojna dejavnost, sposobnost prilagajanja zahtevam in posebnostim v posameznih državah so za TOZD Mehanizmi dobre osnove za vključevanje v sodobne evropske tokove.

Uspešno poteka tudi povezovanje z zahodnoevropsko industrijo, zlasti kooperacija z nemškim partnerjem in poslovno-tehnično sodelovanje s svetovno znano švicarsko firmo. Še vedno donosna je tudi proizvodnja impulznih števecov v Mehiki, za katero je tovarna prodala know-how.

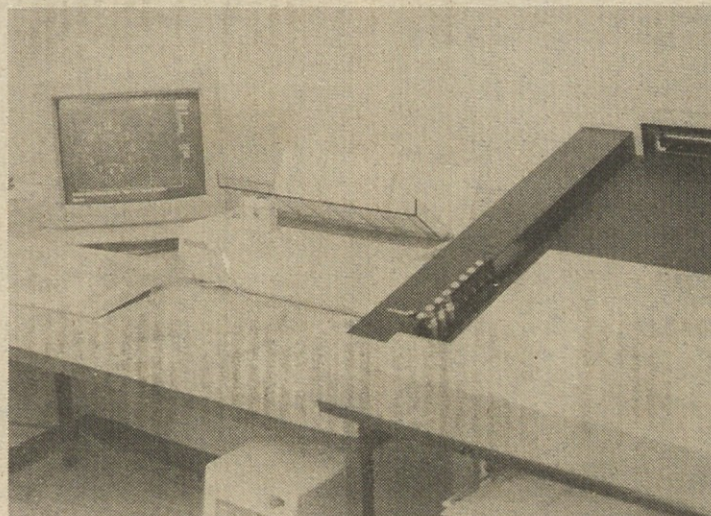
Iskra Mehanizmi vsako leto dobavi v Mehiko za 150.000 USD sestavnih delov.

Sorazmerno visoke cene surovin in repromateriala dražijo tudi novo proizvodnjo in v Evropi bodo naša podjetja težko konkurenčna. Skupina strokovnjakov iz razvoja, tehnološkega oddelka in nabave pripravlja vrednostno analizo in predloge za pocenitev proizvodnje. Kljub nenaklonjenemu družbenemu okolju v Mehanizmih še vidijo možnosti za racionalizacije z uvajanjem novih sestavnih delov, sodobnejše tehnološke opreme in inovacije. Predvidevajo, da bodo s tem v enoletnem obdobju prihranili milijon mark.

V Mehanizmih ugotavljajo, da bi se morali povsod bolj varčno obnašati in zmanjšati nepotrebno administracijo v DO in SOZD, da družbene nadgradnje niti ne omenjamo. Pritisk svetovnih trgov in zahteva po vedno večji ustvarjalnosti spreminjata tudi organizacijsko strukturo podjetij, zato moramo še nekatere dejavnosti približati tovarnam. Le organizacije, ki se spreminjajo, imajo možnost, da bodo uspele v konkurenčnem boju.

Direktor Tovarne mehanizmov inženir Damijan Hafner je ob koncu našega obiska v Lipnici poudaril, da sodelovanje podjetij v Evropi zahteva uveljavitev nove poslovno-razvojne filozofije.

Alojz Boc
Foto: Ivan Okršlar

Oprema za CAD v tehničnem razvoju

S soustvarjanjem standardov v korak z razvitimi

V počastitev svetovnega dneva standardizacije se je v PPC na izredni seji sestala komisija za standardizacijo in kakovost pri GZS. • V Iskri že vse od njenih začetkov vodimo aktivno politiko zagotavljanja kakovosti in zanesljivosti in v tem smislu je namenjena tudi precejšnja pozornost dejavnosti standardizacije. V okviru načrtovanih procesov prenove poslovnega sistema pa se zavzemamo za takšne oblike standardizacijske dejavnosti, ki nam bodo olajšale in skrajšale poti v evropsko in svetovno konkurenco. • Ob letošnjem že 20. praznovanju dneva standardizacije poznavalci in strokovnjaki opozarjajo na zaostajanje Jugoslavije za svetovnimi razvojnimi in tehnološkimi tokovi. Naše nazadovanje je nedvomno tudi posledica pasivnosti in nezadostnega vključevanja v delovanje mednarodnih organizacij in njihovih interesov s področja oblikovanja in sprejemanja standardov.

V imenu PO SOZD Iskra je udeleženec pozdravil Brane Gruban in jim nato v bistvenih obrisih predstavil vizijo bodoče prenove, skozi katero bo Iskra iskala in vzpostavljala stike z razvitim svetom. Spregovoril je o aktualnih razvojnih dilemah, ki terjajo vsebinsko širše in bolj poglobljene odgovore, kot jih opredeljuje nova zakonodaja. V lastnih strateških usmeritvah se bomo zato nenehno preverjali skozi primerjavo s svetovni konkurenco in iskali svoje posebno mesto med visokimi tehnologijami zahoda in cenovno konkurenčnostjo množične proizvodnje vzhoda. Še zlasti nas zanima enakopravno kovanje v deželah EGS, kamor že sedaj izvažamo polovico od dobrih 300 milijonov dolarjev izvoza. Nova, strateško vodena in lastninsko upravljana Iskra bo predstavljala izhodišče za pričetek dolgotrajnejšega procesa kakovostne prenove sistema v moderno korporacijo, z vsemi lastnostmi, ki so potrebne za razvoj na svetovnih trgih.

Kako obvladati proizvodnjo, da nam od prodanega izdelka ostane dovolj dobička? To je po besedah dr. Bruna Stiglica, člana PO SOZD za RR dejavnost, kakovost in ekologijo, ključno vprašanje, ki mora zajemati vso programsko razvojno politiko, še posebno pa odnos do kakovosti in standardizacije. Zavedo se potrebni pomembnosti teh dejavnosti je v Iskri obstajala vse od njene ustanovitve in je z manjšimi ali večjimi nihanjem rasla in se razvijala vse do danes in tako si Iskra prizadeva ustvarjati politiko do standardizacije in kakovosti predvsem na dveh ravneh — mednarodni in interni. Potrebno se je orientirati na mednarodne standarde, saj že pretežni del naše prodaje na tuje izvozimo na konvertibilno področje. Poenotenje naših standardov z evropskimi in mednarodnimi nam bo omogočilo prednosti v kakovosti in s tem tudi večje možnosti uspešnega poslovanja. S sprejemanjem načel politike CEOKA kot enega izmed strateških ciljev smo se opredelili za aktivno vlogo Iskre tudi na področju standardizacije. K oblikovanju lastnega zagotovitvenega sistema IS 9000 so nas prisilile predvsem zahteve kupcev, pomeni pa vgrajevanje kakovosti že pri raziskavah in razvoju novega izdelka, pri čemer zagotavljamo kakovost in zanesljivost skozi celoten proizvodni in poslovni proces. Doseganje večje kakovosti ob hkratnem zmanjševanju stroškov tako postopno prerašča iz iluzije in stvarnosti in v vedno večjem obsegu tudi v Iskri. Podrobneje je o organizaciji standar-

dizacije spregovorila direktorica Standardizacije Marija Pirc. V Iskri aktivnosti standardizacije izvajamo na vseh ravneh, je poudarila, tako se večina strokovnih del izvaja v delovnih organizacijah, po drugi strani pa interdisciplinarni značaj narekuje tudi izvajanje nalog prek skupne strokovne organizacije na ravni SOZD. Obseg in vsebina te integralne dejavnosti je opredeljena s planom in razvojno politiko SOZD, zajema pa naloge splošnega pomena v odnosu do panožnih, regionalnih jugoslovanskih in mednarodnih standardnih organizacij. V ta obseg sodi tako urejanje tehnične regulative, strokovno usklajevanje stališč na vseh ravneh, posredovanje informacij uporabnikom, izdajanje skupnih internih standardov, mesečno izdajanje informacij v posebnem biltenu in lastna baza podatkov o standardih. Vsekakor je glavni cilj vseh strokovnih delcev SOZD, ki se ukvarjajo s standardizacijo, nenehno prizadevanje za uveljavljanje vloge te strateško pomembne dejavnosti, da bi končno dobila tudi ustrezno mesto, ne le v programskih planih, temveč v zavesti vseh zaposlenih.

O svetovnem dnevu standardizacije in letošnji nosilni temi — pomen standardov v zdravstveni tehniki, je spregovoril France Mlakar, predsednik komisije za standardizacijo in kakovost pri GZS. V nadaljevanju je prisotne seznanil z dejstvom, da mednarodni organizaciji za standardizacijo ISO in IEC v letu 1990 prehajata na enoten sistem priprave standardov in nastopanja v javnosti. Koordi-

nirali bosta tudi delo komitejev in podkomitejev in sta tudi formirali skupno delovno komisijo, ki se bo preoblikovala v trajno obliko — unijo za standardizacijo ISO + IEC. Pri tem bosta obe organizaciji ohranili svojo samostojnost. Rezultat dosedanjega sodelovanja je formiranje skupnega komiteja za informacijsko tehniko. Poglavitna pozornost v delu teh teles bo veljala izdajanju standardov, ki bodo čimbolj ustrezali zahtevam evropskega trga.

Dokaj kritično je ocenil stanje na področju standardizacije v Jugoslaviji. Jugoslovanski standardi so žal še prevečkrat rezultat zahtev, kot jih postavljajo nekateri jugoslovanski proizvajalci. Mednarodni standardi pa že sami po sebi predstavljajo določen kompromis, ki ga vodilni svetovni proizvajalci skušajo presegati. Novi zvez-

ni Zakon o standardizaciji odpira možnosti za neposredno prevzemanje mednarodnih standardov in kot tak ponuja možnosti našemu gospodarstvu, da zamujeno nadomesti tako z boljšo organizacijo dela, kot tudi z večjim angažiranjem strokovnjakov iz gospodarstva pri soustvarjanju in prevzemu mednarodnih standardov. Delež Jugoslavije je v tem pogledu izrazilo v upadanju, zato mora biti ena izmed prvenstvenih nalog vključevanje v delo mednarodnih teles in aktivno sodelovanje skozi posredovanje naših predlogov in pripomb.

O delu IFAN — Mednarodne federacije za uporabo standardov je spregovoril magister Kurelc iz Zagreba. O delu te organizacije je že podrobneje v prejšnji številki glasila poročala Marija Pirc. V svojem izjavljanju je opozoril tudi na potrebo oživljanja dela jugoslovanske zveze v okviru IFAN, ki naj bo posvečeno predvsem informiranju in izobraževanju ter aktivnostim za organizacijo jugoslovanskega posvetovanja v prihodnjem letu. Dejavnosti v Sloveniji pa bodo v prihodnosti usmerili v oblikovanje ustreznega telesa v okviru Zveze inženirjev in tehnikov, ki naj bi prerasla v slovensko društvo za standardizacijo.

Komisija pri GZS je tudi posredovala svoje stališče o tem, da so nekatere določbe (116. člen) novega zakona o ZT poslovanju v nasprotju z zakonom o standardizaciji in ne ustrezajo trendom v svetu. Zato so na seji sprejeli sklep, v katerem opozarjajo na to neskladje pri sprejemanju omenjenega zakona.

Po zaključku posvetovanja so si udeleženci ogledali še Iskrino standardoteko in laboratorije IKM.

I. S.

Uresničevanje namenskega programa

Namenska proizvodnja Iskre Elektrozeve, ki predstavlja več kot tretjino njene celotne planirane realizacije je potekala v letošnjem letu po planu, vse pa kaže, da bo konec leta plan tudi v celoti uresničen, v prihodnjem letu pa naj bi dosegla še več kot 20% povečanje. O namenskem programu smo se pogovorili z mag. Francem Čukom, vodjo specialnih projektov.

Kako poteka uresničevanje namenske proizvodnje v letošnjem letu?

Letošnji plan namenskih programov smo doslej uresničili 72%, devetmesečni pa 106%. Najslabši smo bili na medsebojnih kooperacijah in v pokrivanju potreb TO in CZ. Vsa ostala namenska proizvodnja je bila uspešna. V razvojnem področju pa smo v tem času celotni plan uresničili v višini 64%. Takemu stanju je v veliki meri pripeljala pravočasna in kompletna dobava delov in materiala iz domače nabave in uvoza.

Zaradi izpada izvoza, ki je nastal zaradi slabega finančnega položaja kupca, bomo velik del proizvodnje letošnjega drugega poletja morali usmeriti na domače tržišče ali v nov izvozni posel, ki ga načrtujemo.

Kako ocenjujete zagotavljanje kvalitete?

Glede kvalitete naših naprav in sistemov lahko rečemo da je v zadovoljivih mejah, razen v nekaterih primerih tako, da so kupci v celoti vzeto zadovoljni z našo izdelavo in razvojnimi rešitvami. Naše naprave so v večini primerov s svojo zanesljivostjo in razpoložljivostjo celo presegle napovedi. Kljub temu pa nam mora biti kakovost osnovna skrb, če želimo doseči večji izvoz in boljšo konkurenčnost.

Kakšen bo finančni rezultat namenskega programa v letošnjem letu?

V kolikor bomo uspeli v zelo kratkem času prodati proizvodnjo zadnjega četrtletja letošnjega leta potem uspešnost našega namenskega programa ne bi smela biti vprašljiva. Vendar je pred našim

vodstvom in našo namensko prodajo naloga, da uresničimo prodajo v višini od 4 do 6 mio. dolarjev, kar znaša preračunana dinarska vrednost na dan izplačila. To pa je naloga, ki zahteva v tem času velike inflacije izjemno iznajdljivost, upornost in obdelavo velikega števila kupcev. Poleg tega dobiva vse večji pomen še vprašanje financiranja in pravočasnih plačil v vsakem proizvodnem ciklusu posameznih izdelkov.

Kako poteka uresničevanje razvojnih nalog?

Na namenskem programu nimamo veliko razvojnih nalog, vsega skupaj 4, so pa te dokaj zahtevne. Sicer pa nam uresničevanje razvojnih nalog poteka po načrtanih programih, vendar z zamudami, ki jih bomo morali vse bolj krčiti. Uporabiti bomo morali čim bolj že obstoječe podsestave, ki so dosegljivi na domačem ali tujem trgu in na ta način skrajšati čase razvojnih nalog.

Kakšen je proizvodni plan za naslednje leto?

Proizvodni plan za naslednje leto kaže boljši položaj od letošnjega. Ocenjujemo, čeprav še nimamo vseh pogojev za naslednje leto, da bomo imeli dokaj verjetno vsaj 20% povečanje namenske proizvodnje, lahko pa bo to povečanje celo 40%. Nedorečenost v določanju procenta povečanja je zaradi vprašljivosti nekaterih izvoznih poslov, tako v neposrednem izvozu, kot v kooperacijskem izvozu. Vendar bomo imeli to razčiščeno do konca letošnjega leta, tako da bomo lahko imeli v začetku naslednjega leta že dovolj natančno izdelan plan proizvod-

nje in prodaje. Glede na položaj, ko so vsi naši potencialni kupci v velikih finančnih težavah, je v celoti vzeto naš namenski program obetaven, še posebej, ker bo skoraj četrtina naše prodaje uresničena v izvozu.

V naslednjem letu pričakujemo tudi angažiranje na novem programu, po licenci, ki bi moral biti po obsegu enakovreden namenskem programu usmerjenih zvez. Pričakujemo pa tudi začetek dela na razvoju nove družine malokanalnih digitalnih usmerjenih zvez.

Kako ocenjujete prihodnost namenskega programa?

Mag. Franc Čuk: Ne bi želel govoriti o našem namenskem programu preveč obetavno, vendar so tu le pokazatelji, ki kažejo na dokajšnje povečanje povpraševanja po izdelkih naše branže, ne glede na zmanjšanje vojaških napetosti v svetu in s tem na zmanjšanje vseh izdatkov za namensko industrijo. Navkljub vsem tem trendom je na področju prenosa, mobilnih zvez in prenosa podatkov mogoče predvideti naraščanje potreb v svetu z letno stopnjo rasti 25%. Pri nas v Jugoslaviji pa v namenskem delu in njegovem tržnem delu imamo še večjo stopnjo rasti in to na področju celotne telekomunikacijske opreme 15% letno, mobilnih zvez 36%, prenosa podatkov 32% in multipleksnih naprav za 20%. Izhajajoč iz teh trendov smo mi pripravili vizijo našega razvoja do leta 2000. Namenski program naj bi rasel s 15% stopnjo letne rasti, tržni pa 12%. To pa pomeni, da najbolj narašča izvoz, saj bi moral narasti iz 20% na 28%, namenski delež do-

Mag. Frane Čuk

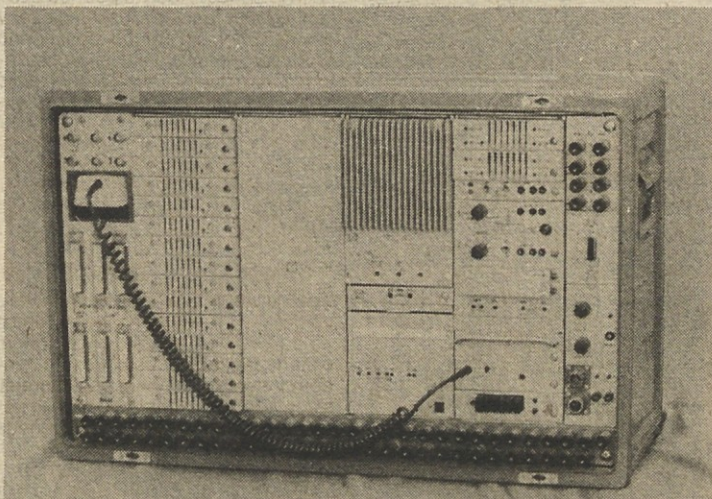
mačih potreb je stalen okrog 23%, medtem ko naj bi tržni delež domače prodaje padel s 57 na 49%. Mi smo torej našo vizijo zastavili bolj skromno, kot si jo zamišljajo naši kupci. Seveda pa je tako ocenjevanje nezanesljivo zaradi vrste pogojev, ki so težko predvidljivi. Tisto, kar moramo narediti, da si zagotovimo uresničitev naših prodajnih planov pa je:

- pospešiti moramo naše inovativne sposobnosti s hitrejšim prilagajanjem novim trendom v svetu,
- prilagoditi se trgu pomeni dati poudarek tudi tistim programom prenove, ki imajo največje trende rasti (mobilne zveze in prenos podatkov).

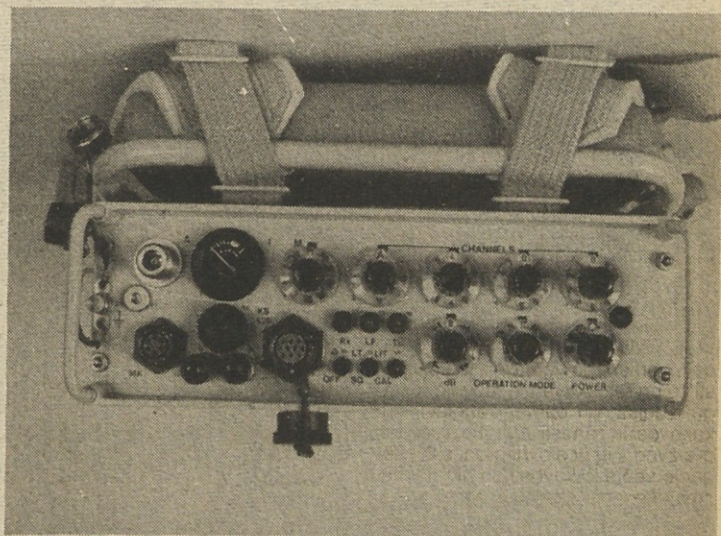
- tehnološko se moramo posodobiti tako kadrovsko kot tudi po proizvodni oprepi in se hitreje prilagoditi novim kakovostnim kriterijem ob zmanjšanju proizvodnih stroškov.

Skratka vsi svetovni, evropski, kot tudi jugoslovanski trendi kažejo, da potrebe po tovrstnih napravah kot so naše naraščajo, vendar pa se moramo tudi zavedati, da imamo vse več konkurentov, resnih in manj resnih, ki nas bodo presegli, če se ne bomo dovolj hitro obračali v smeri večje kakovosti ter nižjih proizvodnih stroškov

Boris Čerin

30 kanalna mobilna multipleksna naprava za optične kable PCM 3D — MF/M

Prenosna enokanalna radiorelejna naprava RRS-7

Osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v skupnost podjetij določen

Delavski svet delovne organizacije Iskra — Avtomatika je na svojem 5. rednem zasedanju, ki je bilo v četrtek, 19. 10. 1989, soglasno sprejel sklep, da se določi osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v Skupnost podjetij za avtomatizacijo procesov Iskra — Avtomatika in sicer v besedilu, ki ga je dne 16. 10. 1989 oblikoval odbor za organizacijo in kadre ter razvoj samoupravljanja. Kot takšnega ga je posredoval v 15-dnevno obravnavo vsem temeljnim organizacijam, združenim v delovni organizaciji.

S to odločitvijo, oz. s ponovitvijo glasovanja na referendumu o sklenitvi samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranju Avtomatike, ki je bilo 20. 9. 1989 v treh subjektih, je delovna organizacija prešla v zaključno fazo sprememb v organiziranju obstoječe delovne organizacije. Le-ta pa zajema povezavo, oz. združitev podjetij v skupnost podjetij kot sestavljeno obliko združevanja, oz. organiziranja, kakor jo določa samoupravni sporazum.

Iz utemeljitve, ki je bila poleg osnutka sporazuma posredovana vsem temeljnim organizacijam, je razvidno, da gre v omenjenem primeru predvsem za obliko povezovanja podjetij zaradi usklajenega skupnega nastopa na trgu, oz. proti tretjim ter delovnega in strokovnega povezovanja zaradi skupnega oprav-

ljanja določenih poslov ali del na podlagi združevanja dela in znanja. V prihodnje pa bi bilo to prvih vrsti kapitalsko združevanje.

Osnutek je razdeljen na 14. poglavij. Vsebinska, ki jo zakon določa za samoupravni sporazum, se prepleta s vsebino, predvideno za statut podjetja, kajti sprejem statuta v sestavljenih oblikah po zakonu ni obvezen. Skupnost pa ne bi mogla funkcionirati, če ne bi določena vprašanja, ki sicer sodijo v statut, na določen način uredili. Samoupravni sporazum seveda ne rešuje vseh vprašanj, ki so tipična statutom, ki bodo omogočila Skupnosti, da deluje v skladu z vlogo, ki jo določata zakon in cilj združitve v tako sestavljeno obliko.

Pravni položaj Skupnosti je opredeljen z določitvijo firme, sedeža Skupnosti in de-

javnosti, zastopanjem in predstavljanjem, pooblastili v pravnem prometu in odgovornostjo za obveznosti. S firmo, kakor jo opredeljuje osnutek, se hoče poudariti polno kontinuiteto med obstoječo delovno organizacijo in novo oblikovano Skupnostjo podjetij. Dejavnosti se v bistvu ne menjajo, ostajajo kakor so bile opredeljene doslej, opredelitev je drugačna le glede na nov položaj, ki ga imajo podjetja, oz. njihova Skupnost. Zastopnik je direktor Skupnosti kot njen individualni poslovodni organ ter njegov namestnik. Novost je zlasti v možnosti podelitve prokure.

Skupnost nastopa v pravnem prometu v vseh treh

možnih načinih nastopanja v pravnem prometu, zato so opredeljeni posli za vsako vrsto nastopanja pa tudi glede subjektov, za katere se ti posli sklepajo; določena pooblastila namreč ne pridejo v poštev za vsa združena podjetja.

Glede opredelitve odgovornosti za obveznosti Skupnosti pride v poštev le omejena odgovornost in sicer do višine vrednosti združenih sredstev in še to le podrejeno (o.sub.o.). Medsebojne odgovornosti med podjetji ni, za tiste obveznosti, ki jih sklepa Skupnost v svojem imenu in za svoj račun pa odgovarja sama s premoženjem, s katerim razpolaga.

Notranje organizacije

Skupnosti sporazum ne ureja, ker ni obvezna vsebina samoupravnega sporazuma; opredeljen je le princip notranje organiziranosti, ki ga bo potrebno vgraditi v akt o organizaciji Skupnosti.

Razmerja med združenimi podjetji se bodo opredeljevala zlasti z medsebojnimi pogodbami, razmerja združenih podjetij do Skupnosti pa s tem samoupravnim sporazumom in tudi s konkretno pogodbo, zlasti glede načina in obsega opravljanja določenih dejavnosti in financiranja Skupnosti. Medsebojni odnosi med združenimi podjetji bodo sloneli na obstoječi delitvi dela in programov, pri

gub med združenimi podjetji ni, predvidena je le obveznost za pokrivanje potreb po novih delavcih iz vrst presežkov v drugih subjektih, združenih v Skupnosti.

Delavci, ki delajo v Skupnosti imajo v načelu enak položaj kot delavci v podjetjih, zato odločajo tako z oblikami neposrednega upravljanja kot tudi prek organov Skupnosti. Organ upravljanja skupnosti je svet, ki pa deluje v širšem in ožjem sestavu. Poslovodni organ je direktor Skupnosti, imenovan za dobo 4 let. Kot obliko usklajevanja izvajanja združenih dejavnosti, strategije poslovanja in usklajenega nastopa navzven,

Opredelitev odgovornosti za opravljanje samoupravljaljskih in upravljaljskih funkcij ter poslovodne funkcije v primerjavi z dosedanjimi ureditvijo ne prinaša kaj bistveno novega. Enako velja za področje obveščanja.

Sodelovanje s sindikatom, v katerega se delavci svobodno združujejo, sloni na obveznosti organov Skupnosti, da sindikatu zagotavljajo vse potrebne podatke ter v tem, da se pred sprejemanjem pomembnejših odločitev obravnavajo mnenja in predlogi sindikata.

Sporna razmerja bi se reševala po sporazumni poti prek sveta Skupnosti, spori iz medsebojnih poslovnih razmerij pa pred notranjo arbitražo ISKRE

Med statusnimi spremembami je predviden naknaden vstop, oz. združitev podjetij v Skupnost, izstop iz Skupnosti ter prenehanje Skupnosti kot celote. V primeru prenosa poslovnih sredstev na Skupnost, je predvideno preoblikovanje podjetij v delniške družbe, oz. družbe z omejeno odgovornostjo. Predvideno je tudi organiziranje skupnih organizacij (npr. skupna finančna organizacija) kot pravne osebe, ki pa opravljajo naloge le za združena podjetja.

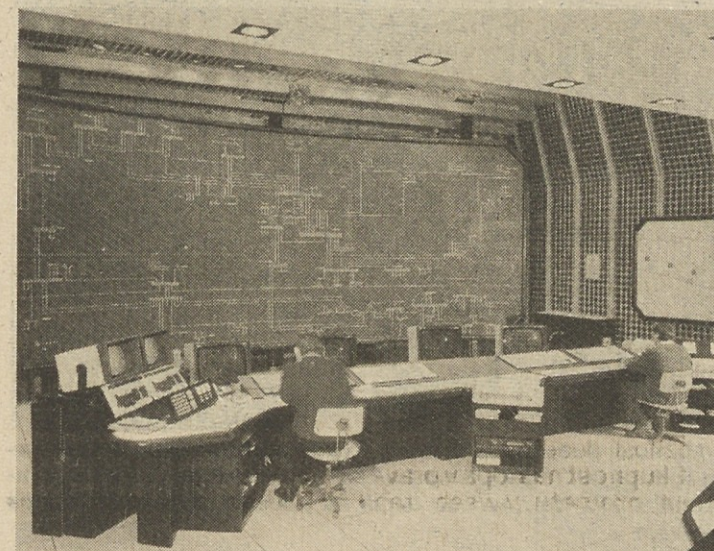
V prehodnih določbah so opredeljene naloge organa upravljanja delovne organizacije in drugih organov v zvezi z organiziranjem Skupnosti. Rok za sprejem samoupravnih splošnih aktov Skupnosti je določen na dve leti razen, če ne bi zakon za določena vprašanja določil drugačnih rokov. Predvidena je tudi možnost sprejemanja začasnih sklepov po organu upravljanja

O sklenitvi obravnavanega samoupravnega sporazuma odločajo delavski sveti podjetij. S sklenitvijo sporazuma, izvolitvijo sveta Skupnosti ter imenovanjem v. d. direktorja Skupnosti bodo izpolnjeni pogoji za konstituiranje Skupnosti in njen vpis v sodni register.

Z dnem vpisa novih podjetij, organiziranih iz temeljnih organizacij in vpisom Skupnosti, prenehajo obstajati vse temeljne organizacije in delovna organizacija kot celota.

Pripombe in predloge na osnutek, po možnosti verificirane na delavskem svetu TOZD, oz. podjetja je potrebno nasloniti na odbor za organizacijo in kadre ter razvoj samoupravljanja najpozneje do 7. 11. 1989. Pripombe zbira Služba za obveščanje v področju za pravno splošne zadeve, DSSZ, Ljubljana, Stegne 15 b.

Š. D.

čemer si nelojalno ne bodo konkurirala.

Kateri planski akti se bodo sprejemali v Skupnosti, bo določil svet. Zakon (o planiranju) ne določa več, kateri planski akti se sprejemajo, to je prepuščeno organizacijam samim.

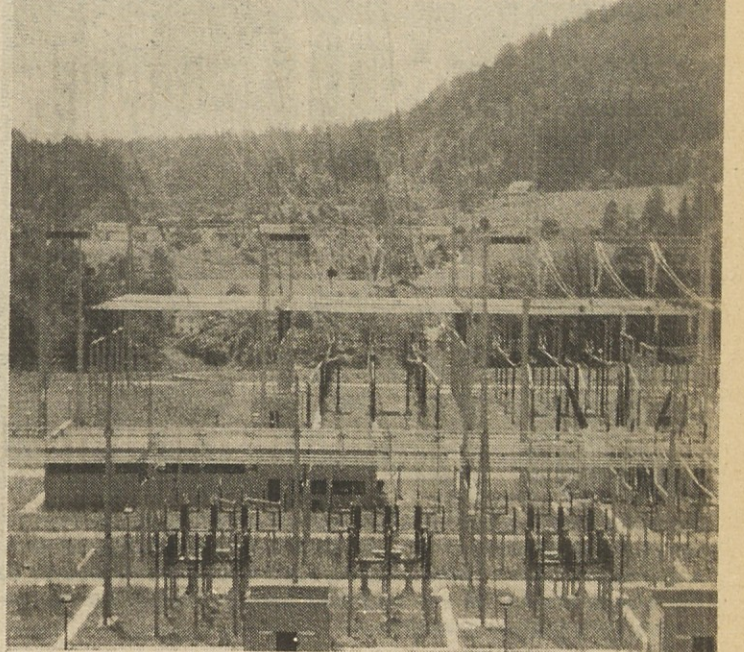
Sredstva za začetek dela Skupnosti so zlasti namensko združena sredstva v skupnih dejavnostih, katerih deleži po posameznih podjetjih bodo opredeljeni po njihovem aktiviranju v poslovnih knjigah. V Skupnosti pa se lahko združujejo tudi druga sredstva.

Prenos poslovnih sredstev na Skupnost je predviden le kot možnost zaradi bodočega kapitalskega povezovanja. Medsebojnega pokrivanja iz-

zlasti do Iskre in drugih sestavljenih oblik, se določa kolegij, sestavljen v poslovodnih organov Skupnosti in podjetij.

Samoupravni sporazum sicer predvidena **skupne samoupravne splošne akte**, vendar ne določa konkretnih področij, oz. vprašanj, ki so predmet urejanja v skupnih aktih. Obvezno sprejemanje takih aktov v zakonu ni predvideno. Delavci Skupnosti bodo praviloma urejali s samoupravnimi splošnimi akti področja, oz. vprašanja kakor delavci v podjetjih.

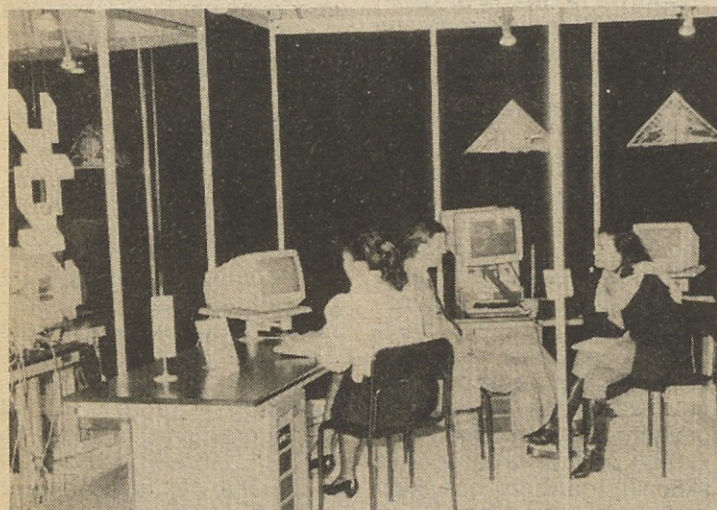
Poseben organ samoupravne delavske kontrole je po ustavi in zakonu obvezen, vendar bi funkcijo tega organa v Skupnosti morali približati vlogi nadzornega odbora, ki ga ima v mešanih podjetjih.

»Enotni« tudi na Interbiroju

Na osrednji, paradni stojnici so Deltaši prikazali vse, kar lahko funkcionalno in delujoče povežejo — od lastnih sistemov do IBM-a, DEC-a in NCR-a.

Delta je razstavljala tudi primer grafične postaje, in sicer na lastnem sistemu Triglav. Novega direktorja Iskre Delte Gorazda Žmavca smo »odkrili« prav pred to postajo, in sicer med intervjujem za zagrebško televizijo.

Software mreže Novell je Delta uporabila že na svetovnem prvenstvu v veslanju na Bledu. Gre za mrežo osebnih računalnikov, ki so imeli recimo na Bledu neposreden dostop na TV ekrane, na vsa zbirna mesta, na vsa sodniška mesta, skratka na vse pomembnejše punkte prvenstva.

Vodilo pravkar končane 21. mednarodne razstave informacij, komunikacij, sredstev za obdelavo podatkov in pisarniške opreme Interbiro-Informatika je bilo »Korak proti prihodnosti«, poudarek pa je bil dan predvsem povezovanju znanosti in proizvodnje. Iskraši smo se številnim obiskovalcem predstavili na štirih ločenih stojnicah — Delta posebej, Zastopniška dejavnost iz Iskre Commerce spet drugje, Kibernetika na povsem drugem koncu razstavišnega prostora, ZORIN pa pod »okriljem« Metalke.

Letošnji Interbiro je na zagrebškem sejmišču zbral rekordno število razstavljalcev; prišlo jih je kar 430 iz 19 držav, zavzeli pa so, prav tako rekordnih, 25.000 kvadratnih metrov. Prikazali so sisteme za obdelavo podatkov, programske opremo, storitve, telematiko, naprave za obdelavo teksta, reprografijo, mikrografijo, robotiko, opremo za ri-

sanje in projektiranje, namizne in žepne računalnike, audiovizualno opremo in med drugim tudi varnostne naprave, seveda računalniško vodene.

Sejem je spremljalo tudi več strokovnih prireditev in srečanj, med njimi 10. mednarodni simpozij »Projektiranje in proizvodnja, podprta za računalnikom«, zatem ju-

»Menimo, da se je v vseh teh letih akumuliralo v Delti dovolj znanja, da ga lahko ponudimo tudi kot eno od novosti na tržišču računalniških storitev,« so dejali na posebni stojnici Deltinega razvoja.

Kot že rečeno, smo stojnico Zastopniške dejavnosti Iskre Commerce v veliki dvorani 8 Zagrebškega velesejma našli precej s težavo, veliko tudi po naši krivdi, saj smo pričakovali bolj ugledno stojnico, pa tudi bolj vidno Iskrino ime. Zavedla so nas pač imena zastopnih firm Sanyo, Proteon, Novell, itd. Na tej mini stojnici smo predstavljali osebne računalnike znane svetovne firme Sanyo, programe lokalnih računalniških mrež firm Proteon in Novell ter program telekomunikacij X 25 firme Proteon in pa modeme švedske firme Standard Radio och Telephon.

goslovansko posvetovanje »Informatika v Jugoslaviji in Evropa 92«, daktilografski dan ter seminarja »Software je človeški faktor« in »Uporaba osebnih računalnikov v pravnih, kadrovskih in splošnih zadevah«.

Kaj pa Iskra? Čeprav trdimo, da smo med vodilnimi, če ne kar vodilni, jugoslovanskimi računalničarji, smo se tudi na tokratnem sejmu predstavljali ločeno — na štirih razstavnih prostorih. Še sreča, da je Uprava Zagrebškega velesejma organizirala Informacijski center (opremljen z Iskrinim računalnikom) ter izdala sejmski Katalog, saj smo le s njuno pomočjo odkrili vse razkrojene naše stojnice. Pa še to dve s precej truda in kar iznadjljivosti — pročelje stojnice Zastopniške dejavnosti Iskre Commerce

so krasila le imena zastopanih firm, ZORIN pa je zaradi navezanosti na Digital poiskal svoj razstavni kotiček pri Metalki.

Interbiro-Intergrafika je med Iskrinimi proizvajalci seveda najpomembnejša za Delto. Že po tradiciji je tudi letos zavzela precejšen del dvorane 7, na lično opremljenem prostor pa je izredno številnim obiskovalcem želela povedati, da postaja sistemska hiša, ki nudi kompletne in kompleksne sistemske rešitve z lastno tehnologijo ali pa z integracijo tehnologij najbolj znanih svetovnih proizvajalcev računalniške opreme kot so IBM, DEC in NCR.

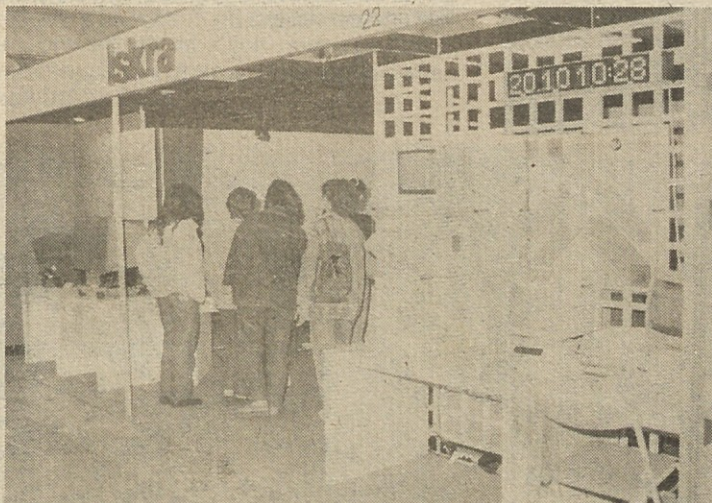
Iskra Delta je na sejmu predstavila takrat integralne poslovne informacijske sisteme, programsko opremo na osebnih računalnikih, spe-

cializirana delovna mesta, računalniško grafiko, računalniške komunikacije in med drugim tudi pisarniško opremo.

Vodja Deltine stojnice direktor trženja v Jugoslaviji Peter Tičar nam je Deltin nastop na Interbiroju predstavil s tole mislijo: »Ta specializirani sejem je za nas izredno pomemben tudi zato, ker postaja Iskra Delta v sedanjih reorganizacijskih spremembah družina specializira-

nih podjetij za sistemske rešitve doma in v tujini. Organiziramo se kot skupina podjetij v krovnem, holding sistemu, ko bo matična firma v Ljubljani imela večinski delež v teh firmah po Jugoslaviji. Izjema bo le naš Servis, ki se bo organiziral kot podjetje, vse pa z namenom, da bi bili uporabniki naših naprav postreženi tudi bolj marketinško.«

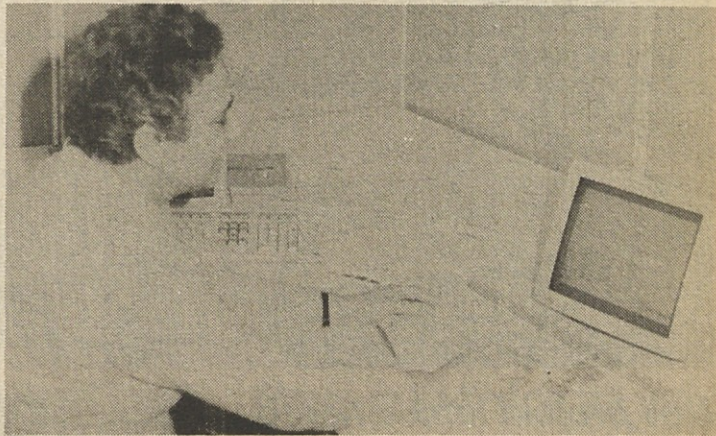
Besedilo in slike
Lado Drobec

Komercialisti iz Zastopniške dejavnosti Iskre Commerce so na stop na tej specializirani prireditvi ocenili ugodno, strinjali pa so se z oceno, da si firme, ki jih zastopajo, pa tudi Iskra in Iskra Commerce, zaslužijo še boljšo stojnico.

Kibemetika je s svojim programom, tistim, ki sodi na Interbiro-Intergrafiko, predstavljala v dvorani 11. V oči nam je takoj padel SEZAM 3, torej naprava, ki so jo doslej razstavljali le na Sodobni elektroniki v Ljubljani pred slabim mesecem dni. V središču pozornosti je bila tudi Vega s svojimi tudi v svetu priznanimi izdelki, eden izmed njih, in sicer Datascope M 1 pa je na sejmu dobil celo nagrado uprave Zagrebškega velesejma za kakovostno novost. Unitel, novoorganizirana firma z Beljske Dobrave je razstavljala monitorje in računalniška ohišja.

Kot četrtega smo na sejmu obiskali ZORIN-ov sejmski prostorček, ki ga je imel na sicer izredno lepem Metalkinem sejmskem prostoru v Kitajskem paviljonu. Strokovnjaki iz Zavoda za organizacijo in informatiko so predstavljali dva proizvodna računalniška paketa, in sicer MOPS in IPROP. Prvi, nekoliko starejši, spremlja poleg proizvodnje še finančne in računovodske zadeve, drugi pa je prirejen že za sodobnejše poslovanje. V ZORIN-u se prav zdaj pripravljajo na novi računalniški paket Lipa, v katerem bodo združili znanja, pridobljena z MOPS-om in IPROP-om. ZORIN se je na Metalkini stojnici predstavil zato, ker njegovi informacijski sistemi potrebujejo računalnike takšnih zmogljivosti kot so Vaxove, Mikrofaxove, in podobno.

Iskra Commerce, Elementi, Orodjarna, Videomatika

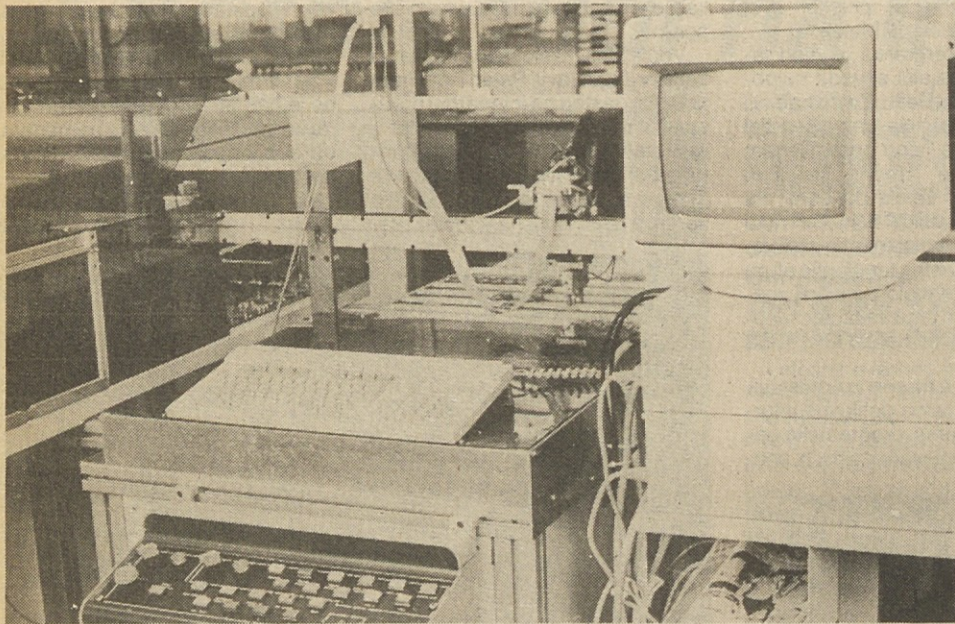
Menjava z Unitro in Polkolorjem bo znašala nad 13 milijonov dolarjev

Iskrine firme Elementi, Orodjarna, Videomatika in Commerce so pred dnevi podpisali dve pogodbi s poljskima firmama Unitro in Polkolorjem. Vrednost prve pogodbe je 10 milijonov dolarjev menjave v obe smeri, druge pa 3,2 milijona dolarjev, prav tako v obe smeri.

Iskra bo izvažala na Poljsko elemente, orodja in televizorje v delih, uvažala pa določene elemente, radiokasetofone, katodne cevi inEPROMATERIALE.

LD

V sliki in besedi po Iskrini Avtoelektriki

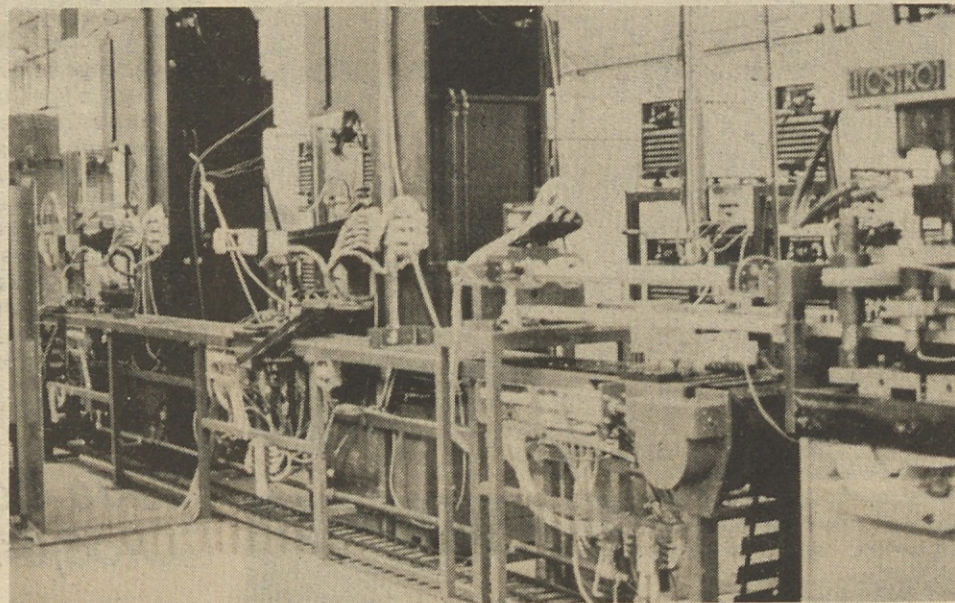

Avtomatska kontrolna naprava

Kar nekaj šoferjev jeklenih konjičkov, ki vozijo po naših cestah s pomočjo izdelkov iz Iskre Avtoelektrike je v preteklosti izreklo marsikatero pikro na račun elektronskega regulatorja alternatorja, saj so bile okvare le-teh dokaj pogoste. Danes so te pripombe že v poglavju zgodovine, saj se je kakovost močno izboljšala, k čemur je veliko pripomogla tudi povsem avtomatska kontrolna naprava (na sliki), ki je tako izpopolnjena, da izmeri vse parametre, ki jih je sploh možno izmeriti in to v toplem in hladnem stanju regulatorja. Slabe avtomatsko izloči, dobre pusti naprej. Z napravo upravljajo v oddelku elektronike v tovarni generatorjev. Nedaleč od te naprave pa smo že opazili novo, moderno opremo za proizvodnjo elektronskega vžiga, ki ga v zadnjem času tudi kragujevska Crvena zastava množično vgrajuje v svoje avtomobile. O tej novosti pa bomo obširneje poročali v eni izmed prihodnjih številik našega glasila, ko bo novi artikel povsem stekel.

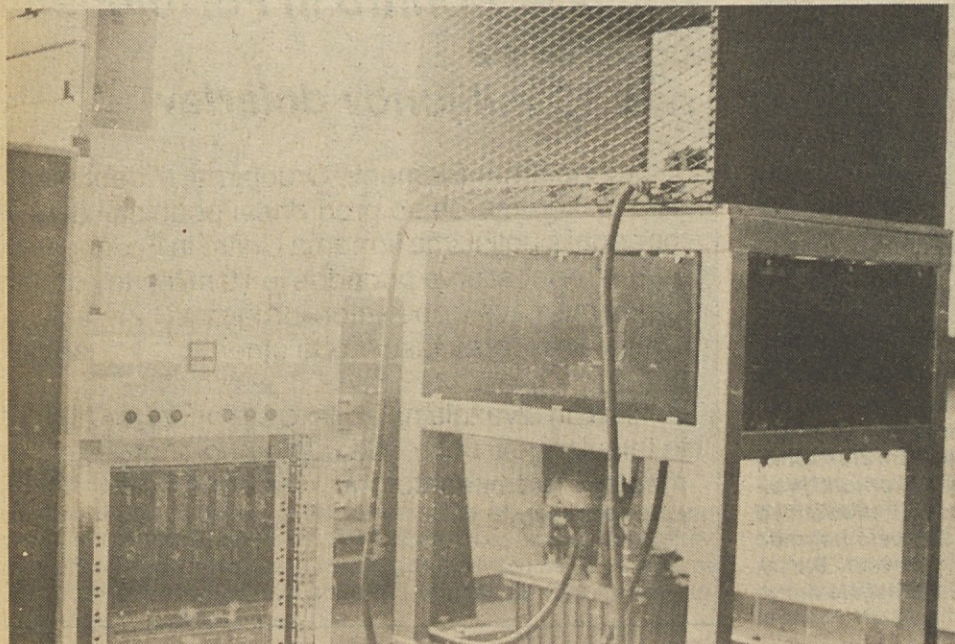
Nov projekt kmalu nared

V tovarni delovnih sredstev pripravljajo še en velik projekt, ki zaradi obsega in izredne zahtevnosti poteka že dlje. Gre za avtomatsko linijo statorskega navitja za alternatorje družine AAK. Čeprav je v tem trenutku o zaključku tega velikanškega in zahtevnega obsega inovacijskega procesa še prezgodaj govoriti pa že lahko povemo, da bo z njegovo uporabo dosežena vrsta pomembnih elementov. V ospredju bo vsekakor prihranek na materialu, na času, na poenostavitvi del, itd. in nenazadnje, to bo združena linija v celoto. Strokovni team, ki dela na tem projektu se močno trudi, da bi nekako po planu že takoj v začetku novega leta pričela obratovati poizkušna proizvodnja.

Doma narejen vibrator

V ospredju prednostnih nalog TOZD Inštitut za avtoelektriko je gotovo odziv na vsak dan bolj zahtevno tržišče po kakovosti izdelkov. V tamkajšnjem oddelku merilnica posvečajo temu vprašanju izjemno pozornost, saj na merilnih in preizkusnih napravah preizkušajo in obremenjujejo izdelke do »nezavesti«, ali povedano z drugimi besedami, na trajnostnih preizkusih obremenjujejo izdelke tako, kot da bi obratovali v najtežjih pogojih. Pred časom so postali bogatejši še za eno napravo, plod lastnega znanja in doma narejeno. To je izboljšana varianta vibratorja za preizkuse alternatorjev (na sliki). Zahtevna naprava ima tudi možnost simulacije na različne pogoje motorjev z notranjim izgorevanjem in histrosti od nič do 15 tisoč vrtljajev na minuto.

Odpremljajo izdelke

Z odprtjem mednarodnega mejnega prehoda Vrtojba med Jugoslavijo in Italijo so v njegovi neposredni bližini postavili tudi večje število skladišnih in drugih prostorov. Tu se nahaja tudi blagovno — manipulativni terminal Iskre Avtoelektrike, kjer skladiščijo, pakirajo in odpremljajo izdelke. Okrog 25 zaposlenih delavk in delavcev iz TOZD Komerciala (nekaj teh je na našem posnetku) skrbi za nemoten potek del, ob našem obisku pa niso skrivali nezadovoljstva. Povedali so, da so v poletnih dneh izpostavljeni hudi vročini, pozimi v ogromni hali pa mrazu, da jim primanjkuje sredstev za delo, da so slabi delovni pogoji, da imajo težave s prihodom na delo ter na malico in s povratkom, itd. Kljub vsemu pa so bili nasmejani in v upanju, da bodo le dočkali boljše čase.

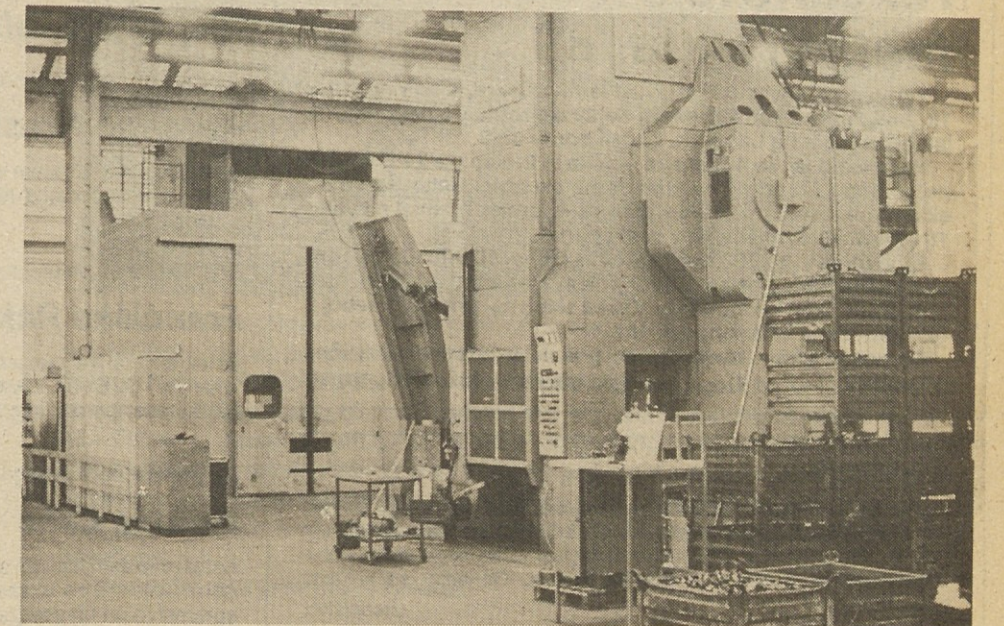

Novi izkaznici za vse

Med novosti, ki izstopajo in zadevajo vse zaposlene Iskraše v Šempertu pri Gorici lahko uvrstimo tudi uvedbo posebnih osebnih izkaznic, oz. kartic. Postopno jih bodo dobili vsi, trenutno pa so v pripravi za delavke in delavce iz skupnih služb, ki bodo kot prvi preizkusili in testirali nov sistem. To bodo posebne kartice formata 8 krat 5,5 centimetrov s sliko posameznika, imenom in priimkom, osebno številko, itd. Opremljene pa bodo tudi s posebno računalniško kodo, ki bo služila za računalniško identifikacijo posameznika. In zakaj uvedba teh izkaznic? Prvič zato, ker bo to Iskrina osebna izkaznica slehernega zaposlenega. Drugič, izkaznico bodo morali imeti s seboj tudi takrat, ko bodo šli na malico. V delavski restavraciji jo bodo »porinili« skozi posebno s računalnikom povezano napravo, ki bo vanj vnesla podatek za obračun. Z uvedbo te novosti ne bomo več potrebovali listkov za malico. Tretjič, prišlo bo tudi do uvedbe sistema gibljivega delovnega časa (predvidoma s 1. 1. 1990) za kar je delavski svet že dal soglasje. Tudi tu bo potrebna ta kartica. In četrtič, postopno bodo kartice služile tudi kot mesečne vozovnice na delavskih avtobusih.

Največji stiskalnici

Eden izmed najzahtevnejših tehnoloških postopkov v tovarni malih zaganjalnikov je gotovo hladno preoblikovanje delov. Za ta proces so potrebne ogromne stiskalnice s specialnimi orodji ter veliko znanja. Na posebej sprojektirani in postavljeni liniji že uspešno poteka proizvodnja takoiimenovanega krempljastega pola, ki ga uporabljajo v tovarni generatorjev in elektronike pri proizvodnji alternatorjev AAK. To omenjamo še posebej zato, ker je bilo treba še nedolgo nazaj ta pomemben sestavni del alternatorja kupovati na tujih tržiščih. Linijo sestavlja dve stiskalnici z maksimalno silo stiskanja 10.000 KN (1000 ton) in sta trenutno največji v vsem proizvodnem procesu v Iskrini Avtoelektriki. Prva stiskalnica, ki je namenjena sekanju je domače izdelave iz ravske Zelezarne, druga pa je proizvod nemško-italijanske kooperacije (Liebergeld-Colombo Agostino). Na njej pa potekajo operacije krivljenja. Obe stiskalnici sta opremljeni s kompletnim pristojem in mehancizacijo, ki omogočata avtomatsko delo.

Odmevi tišine

Izšel je zbornik »Odmevi tišine«, s katerim Literarna skupina Iskra Kranj nadaljuje svojo dokaj bogato dejavnost. V knjižici lahko najdemo kar 15 znanih in novih imen ljubiteljskih avtorjev. Številni kakovostni prispevki vsekar osmišljajo izdajateljski trud.

Literarna skupina Iskra se lahko pohvali s sorazmerno živahno in plodno preteklostjo. Nastala je leta 1970, ko so se v organizirano delovanje povezali tedanji navdušenci, pesniki in recitatorji, med katerimi sta prednjačila Marijan Štancar-Monos in Staša Vukovič-Krpan. Zatem je skupino prevzel Jože Puklavac-Pril in jo vrsto let vodil z očetovsko skrbjo in ljubeznijo. Pridobil je več novih avtorjev, razširil obzorje članstva in uvedel delo z mentorji. Tako je leta 1979 nastal prvi zbornik z naslovom »Naša beseda« in leto pozneje zbornik »Globoko v nas. Leta 1980 je bilo prizadevno delovanje skupine nagrajeno z malo Prešernovo plaketo. Naslednje obdobje je prineslo individualne pesniške zbirke v precej visokih nakladah. Jože Puklavac je izdal svojega »Črička«, Marijan Štancar-Monos »Pesmi«, Franc Pavčič »Iskre« in Francka Tronkar »Pesmi«. K razmahu izdajateljstva je mnogo prispevala Biba Uršič, takratna predsednica komisije za kulturo v Iskri Elektromehaniki. Z veliko ljubeznijo do ljubiteljstva je znala prisluhniti vsakomur, ki je čutil podobno. Leta 1985 je skupino prevzela Ana Demšar in jo uspešno vodi še danes.

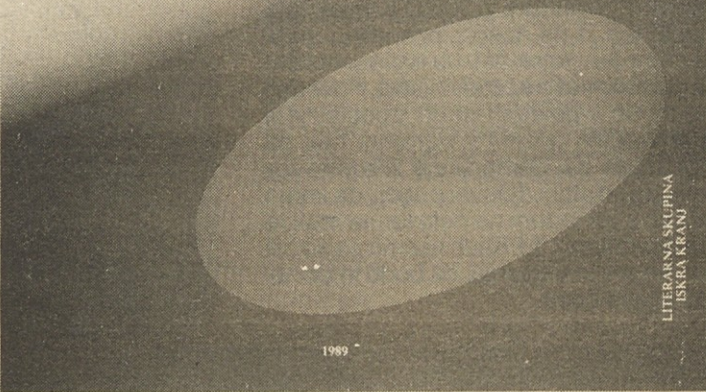
»V začetku sem kar žarela od navdušenja in načrtov,« se spominja Ana. »Izdati moramo čimveč pesniških zbirk; tisti, ki že vrsto let čakajo na svoj prvenec, ga morajo čimprej dobiti. Pogosteje bomo imeli literarne večere, nadomestili sestanke z literarnimi srečanji in debatnimi krožki, obi-

skovali bomo ostarele ljudi, otroke po šolah in jim pripravili prijetne programe. Predvsem pa moramo gojiti tradicijo literarnih večerov, s katerimi je skupina leta 1978 začela praznovati obletnico rojstva našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna in si z njimi pridobila številno publiko, tudi zaradi skrbnega organizacijskega dela Francke Tronkarjeve. Tako 3. december v Prešernovem mestu Kranju že deseto leto praznujemo kot velik literarni dogodek.

Mnoge od teh načrtov smo uresničili. Verjamem, da še vedno velja: kjer je volja, je tudi pot. Tako smo že naslednje leto izdali knjige kar štirin avtorjem. Biserka Čar, Francka Tronkar in Jože Volarič so dobili svoje samostojne pesniške zbirke, Zlata Volarič pa zbirko humoresk. Predstavitve teh del v Prešernovem gledališču v Kranju bo verjetno ostala v trajnem spominu ne samo avtorjem, temveč tudi prenekaterim našim zvestim obiskovalcem.

Po tistem vsesplošno uspelem podvigu je prišlo obdobje, ko smo izdajali le po eno pesniško zbirko na leto, a ne zato, ker bi nam zmanjkalo volje in gradiva, marveč zato, ker so se v kulturnih logih že začeli pojavljati znaki gospodarske krize in denarne suše. Tako je Janez Mayer dobil svojega prvenca »Kvadrature kroga« (1986), Francka Tronkar pa je v samozaložbi ob pomoči Iskre izdala zbirko »Košček zelenega« (1987). V podobnem aranžmaju je Rafael Zorman — Raff izdal zbirko »Valovanje« (1988), Biser-

Odmevi tišine

ka Čap pa zbirko pesmi »Izdolbki« (1989).

V zadnjem času se je skupini pridružil kar lepo število novih članov in vsak izmed njih je obogatil njeno delovanje, ne samo s svojim svetom pesmi, ampak tudi z razmišljanjem in lastnim pogledom na ustvarjanje. Nismo se hoteli sprijazniti s tem, da bi morali nekateri člani, potem ko so se končno le odločili dati svoja dela na preskušnjo javnosti, čakati tudi po več let na izid samostojne zbirke. Tudi zaradi tega smo se odločili za izdajo novega zbornika.

Prvotno ambiciozno zamisel o celoviti predstavitvi kulturnega delovanja kranjskih Iskrašev na raznoterih področjih so denarne stiske omejile na relativno skromno brošuro v 1000 izvodih, ki na svojih 66 straneh zajema samo

dela literatov. Uredili sta jo Ana Demšar in Francka Tronkar. Besedila je lektorirala Almira Konjar, knjižnico večjega formata pa je oblikoval Brane Mrak. Spremenne besede sta napisala Ana Demšar in Zdravko Gorjanc.

V zborniku se predstavljajo: Irena Pija Bevk, Biserka Čar, Marta Kogoj, Nail Komič, Janez Mayer, Darja Mozetič, Dolfe Mrak, Meri Primožič, Bojan Rakovec, Marijan Štancar-Monos, Francka Tronkar, Zlata Volarič, Jože Volarič, Staša Vukovič-Krpan in Rafael Zorman-Raff. Prevladuje poezija, pri čemer sta izjemi zakonca Volarič, Zlata s kratko prozo in Jože z aforizmi.

Ocenjevanje njihovih del seveda prepuščamo bralcem, ki so najbolj objektivni sodnik.

Kazimir Mohar

13. šahovski festival Iskra '89

Vabimo vas na veliki šahovski festival Iskre, ki bo v nedeljo, 19. novembra 1989 v dvorani delavske restavracije podjetja Iskra Telekom na Laborah. Začeli bomo ob 9.

Nastopajo lahko 4-članske moške in 2-članske ženske ekipe, ki bodo razporejene v jakostne skupine. Šahovsko moč ekipe točkujemo po kategorijah. Vsak igralec bo imel na voljo 10 minut za razmišljanje v vsaki partiji.

Prijavnina: 100.000 din za moške ekipe, 50.000 din za ženske in mladinske ekipe. Zadnji rok prijave s prijavnico je uro pred pričetkom tekmovanja. Vsaka ekipa naj prinese s seboj 2 garnituri šaha in 2 šahovski uri.

Najboljše ekipe bodo dobile pokale in vredne praktične nagrade.

Organizacijski odbor — Jože Cimperman

Popravek

V besedilu »In memoriam« Vinku Šarabonu, objavljenem v 37. številki našega glasila, je pri pripravi za tisk v DIC-TOZD Grafika prišlo do napake v citatu J. Keatsa. Citat se pravilno glasi: »Čas megle in mehke zrelih plodov«. Bralcem in avtorju Zdravku Gorjancu se iskreno opravičujemo!

Uredništvo

Zahvale

Ob smrti moje drage mame

Katarine Hrestak

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz delavnice telefonskih vložkov podjetja Iskra Terminali za izrečena sožalja in denarno pomoč

hčerka Mimi Sekne z družino

Ob boleči izgubi naše mame in stare mame

Frančiške Rakovec

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz podjetij MKD in Terminali Iskre Telekom in TOZD RTC Iskre Kibernetike za podarjeno cvetje, izraženo sožalje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

sin Nande in vnuk Tomo

Ob prerani smrti mojega moža

Antona Laha

se iskreno zahvaljujem sodelavcem ISKRA ELEKTROZVEZE Ljubljana in obrat Cajnarje za izraženo sožalje, darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti

žalujoča žena Anica

Sobotni izziv — Ratitovec

Po dolgem času sem srečala Francija. »Dober dan«, me je veselo pozdravil. »Kako kaj?« »Dobro,« sem se mu malce zlagala, kajti že nekaj časa sem slabe volje. Težava imam v službi, ampak kaj bi mi to razlagala, njemu, ki je veder in vesel. »V soboto gremo v hribe, na Ratitovec«, hiti s pripovedovanjem, »greš zraven?«

V škofjeških hribih še nisem bila, grem, kako da ne! Morda mi mrzle planinske sape odženejo črne misli, ki se mi že dolgo podede po glavi. Morda, morda tudi ne, toda — šla bom! V mislih je vidim gozd, stezo, markacije in sebe, kako z nahrbtnikom sopihamo navkreber.

Ratitovec, hm! Nekje v Selški dolini se dviga kvišku, 1666 m visoko kar spoštljiva višina, kar se mene tiče.

Pridružila se bom mojim špikovcem, sklenem, čeprav me jezi, da je zbor že zjutraj ob petih. Kako naj tako zgodaj pridem na postajo? Kmalu bo treba vstati in peš bom šla, druge možnosti ni.

Rečeno-storjeno! V zgodnjem sobotnem jutra se odpravim s Fužin proti postaji. Tam so gotovo že zbrani prijatelji iz društva, se veselijo. Skupaj z njimi bom morda osvojila Ratitovec, upam potihem. Toda na postaji se zaman oziram za prijatelji, ni jih! Ogledam si vozni red in vidim, da je prvi avtobus proti Škofji Loki že odpeljal. Torej so mi ušli, žalostno ugotovim.

Kaj zdaj? Domov ne grem, sledila jim bom. V hladnem, še temnem oktobrskem jutra se z nahrbtnikom in smučarskimi palicami potikam po postaji in čakam na odhod naslednjega avtobusa. Z njim se potem odpeljem proti Škofji Loki. Tam mi prijazna planinka pove, da moram do Železnikov, od tam pa vozi avtobus visoko do neke vasi, katere imena pa se ne more spomniti. Ona sama je namenjena na Blegoš, izvem. Zahvalim se ji in ji zaželim srečno pot, ona meni prav tako.

Torej — smer Železniki! Šofer avtobusa vključí brisale in maje z glavo, ko mu povem, kam sem namenjena. »Jaz v takem vremenu ne bi šel gor,« mi pravi. Tako vreme, hm! Rahlo rosi pa kaj! Naliv res ni prida, dober jesenski dežek pa mi ne bo škodil. Rada poslušam, kako drobne deževne kapljice padajo po vetrovki, čutim, kako spolzijo po licu, osvežijo obraz, na katerem se je nabral mestni prah. Ne, zaenkrat se ne dam!

Medtem sem že izvedela ime vasi, do katere moram priti. Prtovč! Nič več ne sprašujem, temveč se po ozki asfaltni cesti iz Železnikov napotim proti hribom, proti takoimenovanemu Prtovču. Morda mi kdo ustavi, upam, toda ne, nobenega prometa ni v tem ranem jutra. Kaj drugega kot pešačenje mi tako ne preostane. Smučarske palice sem pozabila na avtobusu, tako si zdaj odlomim navadno palico in počasi, toda vztrajno premagujem kilometre asfalta.

Vse je tiho, Selška dolina še spi. Tu in tam se čez cesto spreleti drobna ptičica, srečam močerada. Ves čas pomalem rosi, po pobočjih, ki jih vidim pred sabo, se zbirajo megle, se razkadijo in znova zagrnejo hribe.

Hribi! Eden izmed njih je gotovo Ratitovec, toda kateri? Zagledam goro, ki ponosno štrli v oblake. Menda ni tale, se ustrašim. Previsoka je zame, tja gor ne pridem. Pa saj to ni Ratitovec, se tolažim in kdove zakaj upam, da je Ratitovec kopasto pobočje, ki ga vidim zraven ponosne gore. Moža, ki ob cesti seje pesek povprašam, kako se imenuje gora, ki me navdaja s strahom. »Ratitovec«, odvrne in mojih ugibanj je konec.

Torej tako! V nahrbtniku imam kos kruha, premalo, če se izgubim. »V vasi je okrepčevalnica«, mi pove možakar, ki, tako se mi zdi, za mano izgublja čas. Tako delaven je videti, kaj pa delam jaz? Ja, na Ratitovec grem, tudi to je nekaj. In če je v Prtovču res kakšna okrepčevalnica, se že oskrbim.

Mirno se vzpenjam naprej proti vasi, ki pa je še daleč, bolj daleč, kot sem mislila. Ob poti zagledam studenček. Voda poganja majhen,

lepo izdelan mlinček. Ustavim se, zajamem požirek vode v dlan in se pri tem spomnim na Nikolo Teslo. Pred dnevi sem brala knjigo o njegovem življenju. Tam piše, da je bil takle mlinček eden prvih njegovih izumov. Začel je z mlinčkom, mnogo let pozneje pa so po njegovih načrtih naredili elektrarne na Niagarskih slapovih.

Davno je mrtev Tesla, svet se, kakor mlinček vrti naprej, jaz pa sem sama, tu sredi tihih gozdov. Že dolgo hodim in zdi se mi, da bi zdaj pa že skoraj morala priti do vasi.

Končno, tu sem! Še malo in že sem pod samim vnožjem gore. Vem, odkod sem prišla pa si le ne morem kaj, da ne bi zagazila po mokri travi, po zemlji in iz roba travnika še enkrat pogledala v dolino. Vidim cesto, po kateri sem prišla, kako se v serpentinah vije sem gor, vidim širne gozdove in malo spodaj vasico, prislonejo ob hrib. To je Podlonk, izvem pozneje.

Napotim se v okrepčevalnico, se oskrbim z vodo in s sendviči ter seveda pritisnem žig v svojo planinsko izkaznico. Zelo se razveselim, ko iz žiga razberem, da sem že nad tisočimi metri in moje upanje, da osvojim Ratitovec in dohitim prijatelje, se močno poveča.

Sedaj šele se začenja moja prava, zaresna planinska pot. Toda dve poti vodita na vrh, ena v levo, druga v desno. V okrepčevalnici mi priporočijo levo, nekoliko daljšo, zato pa lažjo pot. Je označena, je! Skoraj ne morem zgrešiti, mi zatrjujejo. Kajpak dobro vem, da se lahko tudi izgubim, toda upam, da se ne bom.

V jesenskem gozdu vladata tišina in mir. Zdajle, pomislim, se ljudje v dolini gnetejo po bankah, stojijo v vrstah za kruh, odštevajo denarce, meni pa pod nogami šeststi jesensko listje in drevesa, ki visoko nad mano spletajo svoje krošnje, mi nudijo kar dobro zavetje pred dežjem, ki še vedno narahlo pada. Ampak, hudega ne bo, si mislim, ko se počasi vzpenjam po hribu navzgor. Dobro se počutim in če bo vse po sreči, morda pridem na vrh.

No, saj sem že na sedlu. Tu je križišče planinskih poti in seveda klopca za utrujene planince. Do Ratitovca je še 45 minut, preberem. Zame bo morda malo več, pomislim in se po krajšem počitku znova zaženem navkreber. Sedaj se pot zoži v stezo, kar pomeni, da mo-

ram bolj budno paziti na markacije. Naenkrat me v senčnatem, mračnem gozdu obide neprijetna misel. Kaj, če mi prilomasti nasproti kakšna žival? Malo tesno mi je pri duši, toda, ker iz gozda kmalu pridem na plano in ker moram paziti na pot, hitro pozabim na živali in na vse, kar bi se mi v zvezi z njimi utegnilo pripetiti.

Tedaj dež poneha, čez goro zapihajo mrzle sape, pripodijo se megle. Hm, tole ne bo dobro, pomislim. Kaj če se megla tako zgosti, da ne bom več videla markacij, me prešine. Toda markacije so še tukaj, na tej skali, na drugi pa spet na naslednji. To je vse, kar vidim, vendar dovolj. Svet, po katerem hodim, postaja vse bolj skalnat, megla vse gostejša. Kmalu moram biti na vrhu, premišljujem, ko korak za korakom tipam skozi meglo. In res — še malo in iz sivine se izlušči velika črna gmota. Ne, to ni skala, koča je. Koča na Ratitovcu!

Premražena, toda srečna sem vstopila vanjo, v upanju, da bom tam zagledala svoje prijatelje iz društva. Toda zaman sem se ozirala po mladih, premladih obrazih, mojih špikocev ni bilo. Prijazen oskrbnik mi je povedal, da jih sedaj, ob dveh popoldne tudi več ne pričakuje.

Spila sem topel čaj in napisala nekaj razglednic. Edinole na njih sem lahko videla, kako je na Ratitovcu, saj je bila krog in krog kočje gosta megla.

Pogrela sem se v toplo zakurjeni sobi, nato pa sem se pridružila planincem, ki so se odpravljali v dolino.

V hudem nalivu smo »sestopili« do Prtovča, kjer sem se obrnila in se še enkrat ozrla na goro. Ratitovec se je izvil iz megle ter ves jasen in pokončen strumno stal nad dolino. Le zakaj se mi je tako mudilo nazaj, sem obupano pomislila. Toda, premalo poznam gore, da bi vedela, da so lahko zdaj take, zdaj drugačne, premalo, da bi lahko bila brez skrbi.

Ko sem se v ponedeljek odpravljala v službo, sem se spotoma ustavila pri Špikovi tabli v Mostah, da bi še ekkrat prebrala vabilo na izlet. Morda sem se zmotila v datumu ali v čem drugem. Toda ne, vse se je ujemalo, datum, ura odhoda, številka avtobusa.

Vse je bilo lepo in prav, le na koncu je pisalo: V primeru slabega vremena izlet odpade.

Darinka Pajenk

Izlet upokojencev tolminske Iskre

Okroglim obletnicam pravimo jubileji. Izmislili smo si jih zato, da bi povezali preteklost s sedanostjo, zraven pa vpletli želje za prihodnost. V urejenih družbah so to načrtovane priložnosti za vnovična srečanja vseh, ki želijo izkazati pozornost in zahvalo tistim, ki so dali svoj prispevek skupnim vrednotam. Tako smo pred letom dni razmišljali v Iskri AET Tolmin in postali pozornejši ob slovesu z upokojenci. V lepem jesenskem jutra smo se podali po poteh predhodnikov, ki so kot prvi včrtali pot enodnevnega izleta v našem gorskem svetu. Prijetnih občutkov v prelepi naravi ni manjkalo. Izkazana pozornost, ki je delavcem v tem času najbolj potrebna pa je gotovo vzbujala zaupanje v prihodnost.

Spominska slika je nastala v Bohinju.

Slastna ozimnica

Jabolka, krompir, kisel zelje, čebula, kompoti, salame, mortadele, pršuti, itd. — vse to je bilo možno nabaviti v okviru letošnje ponudbe, ali z drugimi besedami, ozimnice. Zanj so poskrbeli in jo ponudili zaposlenim delavcem v oddelku družbenega standarda (na sliki), ki so za naš časopis povedali, da je bil odziv na razpisane »dobrote« velik iz česar je moč sklepati, da je bilo blago kvalitetno, cene pa izredno ugodne.

M. R.

Cenejši nakup sveč

Jutri se bomo z največjim spoštovanjem in še posebej spomnili vseh tistih, ki jih ni več med nami ter jim na grobovih v poklon in spomin prižgali lučko. Da bi tudi zaposleni v Avtoelektriki prišli do sveč po najkrajši poti in še 30 do 40% ceneje kot v redni prodaji, je poskrbelo svečarstvo Mirnik iz Nove Gorice. V dogovoru s pristojnimi iz Avtoelektrike je na tovarniškem dvorišču nekaj dni pred dnevom mrtvih prodajalo v času odmorov sveče in tako prihranilo marsikatero pot, hkrati pa omogočilo tudi cenejši nakup.

M. R.

Iskra Zanimivosti

Super tovorna ladja

Japonske ladjedelnice načrtujejo tovorne ladje, ki bodo plule z več kot 100 km na uro. Prometno ministrstvo v Tokiju je že odobrilo projekt, imenovan »Techno-Superliner«, in ga podprlo z desetimi

milijardami jenov. Posla se bo lotilo sedem japonskih ladjedelnic.

Do leta 2000 naj bi izdelali serijo takšnih ladij, prototip pa bo splaval po morju že leta 1993. Pogonjate ga bodo plinske turbine in bo lahko naložil več kot 1000 ton

tovora. Njegova poprečna potovalna hitrost bo 50 vozlov, kar je približno 93 km na uro. S tem se bodo razdalje navidezno skrajšale, stroški prevoza pa odločno zmanjšali.

(Panorama)

Morilske mačke

Še tako dobra oskrba številnih domačih mačk s hrano ne more preprečiti njihovega smrtnega sovrastva do vseh malih živali, posebno pa ptičev. Študija londonске univerze je pokazala, da pet milijonov britanskih mačk letno umori najmanj 70 milijonov malih živali. Strokovnjaki so analizirali ostanke umorjenih živali in ugotovili, da sta med njimi dve tretjini malih sesalcev, krtov, gozdnih miši, podlasic, malih netopirjev in celo kuncev. Umorile so tudi 20 milijonov ptičev, ne samo vrabcev, ampak tudi ptic pevok, kar je prava ekološka katastrofa, saj so ptice pevke največje uničevalke mrčesa.

(Spectrum)

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

	AVTOR RUDI MURN	OKROGLO OCVRTO PECIVO	METALNA VRV Z ZANKO	ŠTEVNIK	TINE KOS	MARX	ZAČETNIK ARIANIZMA
	PROSTOR ZA DIVJE ŽIVALI SEKRE-TARKA						
PRIPADNIK STRANKE							
DRŽAVA V INDOKINI KRINKA				PREJŠNJE IME ZA MESTO KALININ RUSIJA	REKA TV ZASLON		
			KING COLE	VJEKO-SLAV KALEB 3		HERCEGOVEC	PRIPADNIK STAREGA GERMAN PLEMENA
ISKRA	NASILNA TATVINA	PESTNER	AMER. IGRALKA BLYTH ZACIMBA				
ANGL. ZDRAVNIK NOBE-LOVEC 1902				ZANIMANJE			
KOPNO OBDANO Z VODO				MESTO V TOSKANI (MARMOR) ITALIJA			
KOS PAPIRJA PRAVOKOT. OBLIKE				SOSS	ORGAN VOHA		

Mali oglasi

Prodaj črnbeli televizor znamke panorama Gama, odlično ohranjen. Ponudbe na naslov: Novak Marija, Trebinska 15, Ljubljana.

Prodaj nov, nerabljen Multipraktik. Tel. 213-213/35-94 Vlasta

Prodaj dobro ohranjen R 18, letnik december 1986 (z dodatno opremo). Tel. (061) 213-213, int. 2361 ali (064) 45-176.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.